

GYVENIMAS – TAI SAPNAS

VEIKĖJAI

BAZILIJAS, *Lenkijos karalius*

SIGIZMUNDAS, *princas*

ASTOLFAS, *Moskovijos kunigaikštis*

KLOTALDAS, *senis*

KLARINAS, *tarnas juokdarys*

ESTRELJA, *infantė*

ROSAURA, *dama*

KAREIVIAI

SARGYBINIAI

MUZIKANTAI

PALYDA

PIRMAS VEIKSMAS

Kalno viršūnėje pasirodo apsirengusi kelioniniais vyro drabužiais Rosaura, leidžiasi žemyn, tardama pirmuosius sakinius

ROSAURA. Ištikimasai hipogrife,
Kuris su vėjais lenktyniauji,
Kurs tarsi spindulys išblyškęs,
Lyg paukštis vienišas iš saujos
Ištrūkt pakilęs, lyg lydys
Gelmėn paniręs, lyg pašėlęs
Ir besiblašantis žvėris
Tu kelio nerandi, todėli
Krenti nuo šių uolų nuogų,
Paslydęs krūpčioji ir ieškai,
Kur įsispirt. Ir man baugu.
Tad pasilik. Mane jau kviečia
Likimas nusileist žemyn,
Ir nėr iš ko man pasirinkti,
Tiktai nusivylimo pinklės
Lydės mane tolyn, tolyn,
Klaidžiu taku, kalnų pašlaitėm,
Jau saulė merkias, takas raitos.
Tu nesvetingai sutinki,
O Lenkija, klajoklį vargšą –
Vos jis atvyksta, palinki
Jam skausmo ir kančios ne lašą,
O visą jūrą, bet išties,
Kur pagailos jis rast galės?

Iš tos pačios pusės leidžiasi KLARINAS

KLARINAS. Mes esam dviese, nepamirški,
Tuomet, kai skundies, paminėk,

Tėvynę savo juk palikti
Abu pakilom, tad tikėk,
Kad verta už abu užtarti,
Jei iškentėjom šitiek vargo,
Ne ką geriau ir aš jaučiuosi,
Norėčiau būti suskaičiuotas.

ROSAURA. Nenoriu už tave dejuoti,
Klarinai, nes tu pats gali
Savo nelaimės apraudoti
Ir pasiguost su savimi.
O mėgsti tu, matyt, vaitoti,
Ir net, kaip toks išminčius sakė,
Galėtum sau vargų surasti,
Kad tik galėtum pasiguosti.

KLARINAS. Išminčius buvo tas greičiausiai
Tiesiog girtuoklis prasigėręs.
Jam antausį reikėtų skelti –
Galėtų džiaugtis jį ištvėręs.
Bet ką dabar darysim, ponija,
Paklydę šioj kalnų dykynėj.
Kai saulės spindulių malonė
Apleidžia mus, pradingsta tyliai.

ROSAURA. Aš nežinau, ar neapgauna
Manęs pavargęs mano žvilgis,
Bet blausioje šviesoje išdygęs
Ten pastatas į dangų šauna.

KLARINAS. Dažnai mes matome tatai,
Ką norime labai matyti.

ROSAURA. Bet pažiūrėk – tenai, antai
Tarp tų uolų visai mažytis.
Jis saulėn niekad nežiūrės,
Ir taip prastai jis pastatytas,
Kad uolą primena išties,
Tarsi akmuo, bedugnėn kritęs.

KLARINAS. Prieikime arčiau, o ponija,
Geriau juk matos iš tikrųjų,
Koks kūrinys architektūros,
Kai žmonės priima maloniai.

ROSAURA. Štai durys – panašiau į gerklę,
Kuri pagimdo tamsią naktį.
Žiūrėk, jos truputį pravertos
Ir bando mus vidun pašaukti.

Už scenos girdisi grandinių žvangesys

KLARINAS. Ką aš girdžiu, dangau! Kas daros!

ROSAURA. Iš baimės aš degu, drebu sušalus.

KLARINAS. Atrodo, tarsi ten grandinės skamba,
Ar tik nebus žudikams skirtas kampas?

SIGIZMUNDAS. *Už scenos*

Kiek vargšas aš galiu kentėti!

ROSAURA. Kiek liūdesio balse girdėti.

Jaučiu siaubingą čia nelaimę.

KLARINAS. O man tai kelia baimę

ROSAURA. Klarinai!

KLARINAS. Ponia?

ROSAURA. Tęskime kelionę.

Toliau nuo bokšto eikime, kur eję.

KLARINAS. Aš jau negaliu

Toliau keliauti, šičia atskubėjęs.

ROSAURA. Bet kas gi tai – menka švieselė žėri,

Ji skleidžia kuklią šilumą ir šviesą,

Ji merdi, bunda, alpėja ir vėlei

Sužibusi juoda paverčia tamsią vėsą.

Aš jos atspindžiuose galiu regėti –

Nors iš toli – tamsybių kapą,

Kur lyg lavonas įmestas kalėti

Žmogus, kuris beveik lavonu tapo.

Jo visą kūną dengia kailiai,

Rankas grandinės sunkios kausto.

Tai ten giliai švieselė spingsi skurdžiai.

Pabūkime dar čia, paklausom,

Kuo šis nelaimėlis čia skundžiasi.

Pasirodo SIGIZMUNDAS, apsigobęs kailiais, sukaustytas grandinėmis, nešasi švieselę

SIGIZMUNDAS. Vien vargas ir nelaimės – mano kelias.

Dangau, aš noriu pagaliau suprast,

Kas man paskyrė tokią baisią dalią,

Kad nuo gimimo tai turiu aš kęst?

Bet jei gimiau, gerai aš suprantu –

Savaime buvo tai nusikaltimas.

Ir abejot bausme neketinu –

Vertas bausmės žmogaus gimimas.

Bet vis dėlto žinoti aš norėčiau,

Norėtusi suprast galų gale,

Kuo dar galėjau nusidėti,

Kad baudžia taip mane tavo galia?

Juk ir kiti kadaise gimę buvo,

Bet jei ir jų toksai nusikaltimas,

Kodėl malones žeria jiems likimas,

O mano visos viltys žuvo?

Štai paukštis gimsta – lyg puošni strėlė,

Tarytum šventė, žėrinti svajonė,

Lyg būtų jis plunksnuotoji gėlė,

tarsi sparnuota puokštė, lyg vilionė.

Jis perkerta begalines erdves,

Užmiršta greitai savo lizdą šiltą.

O aš krūtinėj gniaužiu tik galias,

Nes laisvę man pažint užginta?

Štai iš tankmės žvėris laukinis žvelgia,

Jo kūną margos dėmės dengia,

Panašios į žvaigždes dangaus

(Tai kūrinys tapytojo kilnaus).

Štai jis ryžtingas ir žiaurus,
Žmogus išmokė jį žiaurumo,
Savuosis tikrina takus
Ir ieško grobio, tik ne iš godumo.
Bet aš turiu žabot instinktus,
Nes laisvę man pažint užginta?
Štai nekvėpuojanti žuvis
Iš tiršto dumblo tyliai gimsta.
Ir va – jau niekas nepavys,
Ji skrydy virš bangų sustingsta,
Matuodama didybę šaltą
Ir erdvę begalinės terpės.
Bet man, valia nors leistų viltis,
Pažinti laisvę vėl užginta?
O štai upelis – lyg žaltys
Jis tarp žiedų sau ieško kelio,
Sidabro gijomis išpins
Kiekvieną paupio žiedelį.
Ir jo linksma giesmelė skamba,
Kaip padėka už tai, kad leidžia
Surasti gėlės erdvę kampa,
O gėlės jam dėkoja – skleidžias.
O man, nors gyvastis ir tvinksta,
Pažinti laisvę bus užginta?
Tokia ugnis krūtinėj kaista,
Kad lyg ugnikalnis aš aistrą
Norėčiau iš krūtinės plėšti
Ir gabalais aplinkui tėkšti.
Nes kas galėjo sugalvoti,
Kur teisingumas, teisė, protas,
Atimti iš žmogaus, kas duota
Net akmeniui ar žuviai,
Žvėriui, paukščiui, upei.

ROSAURA. Man gaila jo ir man kartu baisu,
Kai skundžias šitaip jis balsu.

SIGIZMUNDAS. Kas klausėsi manęs slapčia?
Ar tai Klotaldas?

KLARINAS. / *šali*
Sakyk: aš čia.

ROSAURA. O ne, tik pakeleivis liūdnas,
Kuriam skaudu girdėti tavo skundą.
Kančia man buvo jo klausyti.

SIGIZMUNDAS. Užtai dabar turėsi mirti.
Tu nežinai, kodėl aš šičia raudu,
Bet jau matai, kad silpnas aš, man skauda.
Tiktai dėl to, kad išdrįsai klausytis,
Tave turėsiu rankom sudraskyti.

KLARINAS. O aš tai kurčias visiškai ir negalėjau
Tavęs klausytis.

ROSAURA. Jei esi Kūrėjo

Tu atvaizdas, užteks man paprašyti
Prie tavo kojų, ir nuskriausti neišdrįsi.
SIGIZMUNDAS. Pritemdo tavo balsas mano aistrą,
Kai tu šalia, mane sustabdo keistas
Dvelkimas pagarbos. Kas būsi tu?
Aš šičia uždarytas ne viską suprantu.
Nes man lopšys ir kapas buvo
Lediniai skliautai šito aukšto rūmo.
Nuo pat gimimo savo tepažįstu
(Jei tai gimimas) šitą štai dykynę,
Kur bėgo mano ir vaikystė, ir jaunystė,
Kur ir dabar esu, nors gyvas, miręs.
Netenka nieko man matyti. Gal išskyrus
Tik vieną seną, tvirtą vyrą –
Jis žino manąjį likimą
Ir kantriai vargšą vis mokina,
Ką praneša ženklai dangaus ir žemės,
Mane čia sergsti šitas senis.
O tu iš karto nustembi
Mane pabaisa vadini –
Taip, aš žmogus pabaisų tarpe,
Žvėris aš, žmogumi patapęs;
Baigiu urve nusikamuoti,
O mandagumo mane mokė
Tiktai laukiniai žvėrys žiaurūs
Ir paukščiai, kur padangėj siaudžia,
Iš jų pažint save norėjau.
Tu vienas mano aistrą sugebėjai
Sutramdyti. Ir patikėjai.
Matyt tave – paguoda man akims,
Girdėti balsą – atgaiva ausims.
Žvelgiu aš į tave ir džiaugias
Širdis, mano džiaugsmas auga,
Žiūrėti į tave norėčiau
Lig mirties. Gal ir tada žiūrėčiau.
Kamuoja žvilgsnį šitoks troškulys,
Kad gerčiau sielvartą užmiršęs.
Kaip tas, kurs geria, kiek tik tilps,
Nors žino – gerti reiškia mirti,
Aš noriu savo sielą nuraminti –
Matydamas tave išnykt galėčiau.
Tiktai aršesnis nei mirtis žiaurioji
Yra šis sielvartas ir skausmas, ir aistra,
Todėl sau pratariau: gana, gana,
Ir savo įsiūtį sutramdyti valioju.
Gyvybę dovanoti vargetai pritinka,
O tai tas pats, kaip mirt pasmerkt mirtingą.
ROSAURA. Man nuostabu tave matyti,
Ir keista man tave girdėti,
Aš nežinau, ką pasakyti –

Ar ko paklausti, ar tylėti.
Tačiau atrodo, kad dangus
Čionai mane bus palydėjęs –
Paguodos trokštantis žmogus
Neliauja niekada tikėjęs.
Jei tik paguoda būti gali
Vargai didesnio dar bedalio.
Prisimenu aš sakmę vieną
Apie išminčių, tokį skurdžių,
Kad teko jam kiekvieną dieną
Žolelių pievoj rinkti grūdus.
Ar dar yra – jis sau kalbėjo –
Toksai nuskurėlis, varguolis?
Bet atsigrėžęs pastebėjo,
Kad kitas renka šiukšles uoliai.
Aš visą laiką sau kartoju:
Ar gali būti dar bent vienas,
Kam laimė taip nusišypsojo?
Atsakymą matau šiandieną.
Štai ščia aš regiu, kad pančiai,
Kuriuos velku, nėra sunkiausi.
Tu pasiimki mano kančią,
Gal mano skausmas – tavo džiaugsmas?
Esu...

KLOTALDAS. *Už scenos*

Turėjot saugoti takus.
Bet jūs užmigot, gal pabūgot.
Kaip čia prasmuko šitie du,
Į slaptąjį kalnų kalėjimą?..

ROSAURA. Štai dar viena bėda užklupo.

SIGIZMUNDAS. Tai mano sargas, tai Klotaldas.

Nelaimės mano nesibaigia.

KLOTALDAS. *Už scenos*

Pakluskite, skubėkite mikliai,
Užpulkit, jie negali gintis.
Suimkit, o jei priešinsis – žudykit.

VISI. *Už scenos*

Tai išdavystė.

KLARINAS. Gerbiamieji!

Jei kartą leidot čia prasmukti,
Tai leiskite dabar patarti:
Suimti mus kur kas lengviau.

Jeina KLOTALDAS su pistoletu, jį lydi kareiviai, jų veidai uždengti

KLOTALDAS. Skubiai visi paslėpkit veidus,

Slaptumas čia labai svarbus,
Labai svarbu, kad svetimieji
Nepamatytų, kas mes esam.

KLARINAS. Gal kaukių šventė prasidėjo?

KLOTALDAS. O jūs, kurie nejučiomis
Prasiskverbėt į slaptą vietą

Ir šitaip pažeidėt dekretą
Karaliaus, skelbiantį, kad čia
Negali nė dvasia įžengti,
Ką jau kalbėti apie kūnus.
Ginklus skubiai man atiduokit,
Kitaip iššaus šis pistoletas,
Ir jo sunkus švininis nuodas
Į jūsų kūnus prasiskverbs
Ir jus pasiųs mirties glėbin.

SIGIZMUNDAS. Prieš puldamas svečius, tirone,

Prieš trypdamas ateivių garbę,
Stebėk, kaip aš nusižudysiu,
Šiom pasismaugdamas grandinėm.
Jomis į gabalus draskysiu
Aš savo kūną, mato Dievas,
Aš persiplėšiu rankom gerklę,
Ir uolos virs krauju anksčiau,
Nei tu prieš juos pakelsi ranką,
Nei tu nuskriausti juos suspėsi.

KLOTALDAS. Žinai puikiausiai, Sigizmundai,

Kad tavo kaltės tokios baisios,
Jog dar prieš gimdamas mirei.
Juk tu žinai, kad nėra būdų
Kitaip sutramdyt tavo pyktį,
Ir įsiūtį bent apmarinti
Kaip tik įmetus į šį urvą.
Tad kam tas teatras?

Kareiviams

Jūs duris
Šio ankšto urvo uždarykit,
Kad liktų amžiams jis jame.

Uždaro duris

SIGIZMUNDAS. *Už scenos*

Dangau didingas, kaip gerai,
Kad atėmei kadais man laisvę.
Dabar pakilčiau kaip gigantas,
Sutraiškyčiau uolas ir kalnus,
Sulydyčiau į stiklą saulėj,
Ant pamato didingo, kieto,
Aš pastatyčiau jaspio bokštą.

KLOTALDAS. Gal kad tu to nepadarytum,

Kenti šiandien čia uždarytas.

ROSAURA. Mačiau, kad paikas išdidumas

Tave suerzina, todėl ašai
Krentu prie tavo kojų menkas
Ir nuolankiai prašau: atleisk.
Surask užuojautos bent lašą,
Tu būtum iš tikrųjų griežtas,
Jei neatleistum nuolankiajam,

Kaip neatleidai išdidžiam.

KLARINAS. Beje, tiesa, jei tau netinka

Nei nuolankus, nei išdidus –

Tie personažai, kur jau amžius

Daugybėj dramų vis sukiojas.

Gal aš – toks tikras aukso vidurys,

Neišdidus, bet ir kuklumo nekankintas.

Gal jeigu aš gražiai prašyčiau,

Tu imtum ir paleistum mus?

KLOTALDAS. Ei!

KAREIVIAI. Pone?

KLOTALDAS. Šiedviem.

Ginklus atimkite, akis

Užriškite ir palydėkit,

Kad kelio nematyčiau.

ROSAURA. Aš savo špagą tau vienam

Galiu tiktai įteikti,

Nes pats vyriausias čia esi,

O man tikrai negalima

Prastam kareiviui perduoti ją.

KLARINAS. Maniškė ne tokia puiki,

Aš ją galiu kareiviui duoti.

ROSAURA. Ir jei jau mirti lemta man,

Tuomet turiu aš pasakyti,

Tikėdama tavuoju kilnumu,

Kad slypi šičia paslaptis.

Dėl to žmogaus, kurs kitados

Segėjo ją, prašau išsaugot

Šį taurų ginklą – juk ir aš

Net nežinau, ką ginklas slepia,

Tačiau žinau, kad žėrinti špaga

Yra kartu didžiulė paslaptis.

Aš pasikloviau vien tik šiuo ginklu,

Kai atvykau į Lenkiją atkeršyt

Už skriaudą.

KLOTALDAS. Į šalį

O dangau,

Kas tai? Koks sielvartas

Užgriuvo, kaip baugu,

Kaip neramu, koks siaubas –

Iš ko tu ją gavai?

ROSAURA. Iš moters.

KLOTALDAS. Kuo buvo ji vardu?

ROSAURA. Tylėsiu.

Lai lieka vardas paslaptis.

KLOTALDAS. Kaip tu atspėjai, gal žinai,

Kad ši špaga – tai paslaptis?

ROSAURA. Ją duodama man tarė ji: keliauk

Į Lenkiją ir pasistenk,

Kaip nors gudriai taip sutvarkyti,

Kad šitą špagą pamatyti
Didikai ir bajorai tos šalies.
Žinau, kad bus tarp jų tasai,
Kuris tave globos ir gins.
Bet vardo jo tau neišduosiu,
Nes miręs gali būti jis.

KLOTALDAS. / *šali*

Apsaugok, o dangau, ką išgirdau.
Man net nelengva susivokti,
Ar tai, ką aš dabar matau,
Yra akių apgaulė ar tiesa.
Juk tai tikrai špaga, kurią aš pats
Anuomet palikau gražuolei Violantei,
Kaip ženklą tam, kuris vėliau ateis –
Nors metų daug prabėgtų –
Ir kad galėčiau jį priimti
Kaip mylintis ir supratingas tėvas.
Bet ką dabar daryt turiu,
Kai viskas tapo taip painu?
Tikėjos jis, kad tai – gyvybės laidas,
O tapo ginklas priežastim mirties,
Nes suimtas jisai ir privalės
Vis viena mirti. Tai baisu,
Likimas lyg žiaurus žudikas,
Prisėlino, alsuodamas mirtim.
Sūnus manasis prieš mane.
Aš tai matau, ir dar daugiau –
Man apie tai širdis byloja.
Kai jį matau, man suplazda širdis,
Ji veržiasi ištrūkti iš krūtinės,
Ji stengias užtvaras sugriaut,
Kaip tas pavargėlis, kuris
Palėpėję uždarytas vos užgirdęs,
Kad triukšmas gatvėj kilo,
Prie lango puola, taip ir ji
Nesusivokdama, kas daros
Ir kas nutiko, tiktai garsą girdi –
Ji žvelgia ilgesingai pro akis,
Nes akys juk langai širdies,
Ir ašaros juose dažnai suspindi.
Ką man daryti? Dieve, pagailėk.
Ką man daryti? Nuvesti pas karalių –
Vadinasi, iš karto jį pasmerkt.
Tačiau paslėpt aš na niekaip negaliu,
Juk ištikimas likti privalau.
Tad, viena vertus, meilė mane kviečia,
O kita vertus – paklūstu karaliui.
Bet ko aš abejonėms atsiduodu?
Ištikimybė Viešpačiui svarbiau
Negu gyvybė, net negu garbė.

Ištikimybė turi nugalėt,
O šis jaunuolis mirti privalės.
Kiek supratau iš to, ką sakė man,
Atvykėlis atkako čia atkeršyt,
Nes nuplėšta kadaise jo garbė.
Jei jis garbės neturi, tai, vadinas,
Negali mano būti jis sūnus,
Ir kraujo mano gyslose neturi.
Bet jeigu jis pakliuvo į nelaimę,
Kuri kiekvieną gali greit užklupti?
Garbė yra toksai trapus dalykas,
Ji skeldėja, padarius neatsargų žingsnį,
Nuo vėjo dvelksmo trupa ji.
Tai ką tuomet daryti gali tas,
Kuris už skriaudą negalėdamas atleisti
Pavojų kupinu keliu žygiuoja,
Kad rastų savo įžeidėją?
Jis mano vaikas, kraujas mano jis,
Nes ryžto iš tikrųjų jam užtenka,
Aš, abejonių nukamuotas, pagaliau
Nuspręsiu, rodos, šitaip pasielgti –
Aš eisiu pas karalių, pasakysiu,
Kad mano tai sūnus, kad nusikalto.
Gal jei paliudysiu aš taip ištikimybę,
Tada jis pasijus įpareigotas.
Ir jeigu liktų mano vaikas gyvas,
Aš jam tikrai atkeršyti padėsiu
Už įžeidimą. Jei karalius
Būtų nepalenkiamas ir jį
Nubaustų mirtimi, tuomet lai miršta
Net nežinodamas, kad aš esu jo tėvas.
Žygiuokime kartu, jūs svetimšaliai,
Ir nebijokite, užklupo ir mane
Nelaimė, aš taip pat kenčiu,
Aš lygiai nežinau, kas būt geriau –
Gyvent ar mirtį pasirinkti.

Visi išeina

[...]

Skamba muzika, įeina senasis karalius BAZILIJAS ir palyda

ESTRELJA. Išminčius Talis...

ASTOLFAS. Dieviškasis Euklidas...

ESTRELJA. Va tarp žvaigždžių...

ASTOLFAS. Ženklaai palydi...

ESTRELJA. Todėl valdai...

ASTOLFAS. Tu viešpatauji...

ESTRELJA. Savais keliais...

ASTOLFAS. Eini iš naujo...

ESTRELJA. Tu pakartoji...

ASTOLFAS. Įvertini, žymi...

ESTRELJA. Leisk, kad kukliai...

ASTOLFAS. Karštam glėby...

ESTRELJA. Aš apsisvysiu kaip gebenė...

ASTOLFAS. O aš prie tavo kojų – žemėj.

BAZILIJAS. Man duokite rankas, vaikaičiai,

Ir likimu vėl pasikliaukit.

Jums teko šičia atkelti.

Kvietimas mano buvo aiškus,

Į jį atsiliepėt su meile

Ir pasiliksit man mieli.

Turiu kai ką jums išpažinti,

Numesti kraupų, sunkų svorį,

Tik vieno aš todėl prašau –

Tylos, išgirsite tuojau

Nuostabią, negirdėtą sakmę.

Bajorai Lenkijos, žiūrėkit,

Pažįstat mylimus vaikaičius,

Jiems pagarbos aš reikalauju.

Vasalai mano ir draugai,

Jau žinote, kad aš pasaulį

Garsėju kaip žmogus mokslingas,

Gyvenimą paskyriau mokslui,

Nes laiką žiaurųjį įveikia,

Pašlovintas menų didingų,

Tasai, kurs tobulina protą.

Todėl didžiuoju mane šaukia.

Jūs puikiai žinote, kad mokslas,

Kurį labiausiai aš gerbiu –

Tai matematika kilnioji.

Jai visą laiką skyriau aš,

Dėl jos garbės atsisakiau

Ir daugel pareigų apleidau –

Kad tik galėčiau dar išmolti.

Kai aš žvelgiu į lenteles,

Jose matau, kas mums nutiks,

Ką žada būsimieji amžiai.

Ir laiką įveikiu tuomet,

Todėl galiu jums tai sakyti.

Regėjau sferoje skaidrioje,

Stiklinio šilko patale,

Kurį rausvai nudažo saulė,

Kur blausią šviesą mėnuo žeria,

Orbitoj deimanto skaidrumo

Ir krištoliniame gaubly,

Taškais žvaigždelių nužymėtam,

Kur klaidžioja žvaigždynų žvėrys,

Aš didį meną, kilnų mokslą.

Ten – mano metai, mano knygos,

Ten deimantiniam audiny,
Safyro lakštuose žydruose
Aukštinės linijos dėliojas
Į pranašingąsias raides,
Kurioms likimą mūsų skelbia –
Gal laimę, o gal ir kančias:
Aš greitai jas skaityt išmokau,
Galiu nekliudomas stebėt
Menkiausią slinktį, greitą bėgsimą,
Kelius ir kryptis aš regiu.
Žinau, kad taip dangus man liepė –
Rašyti pastabas jo darbo,
Likimo painių komentarą,
Skaičiuoti ateities lapus.
O kadgi būtų dangaus pykčio
Būtis mana auka pirmoji,
Norėčiau, kad mane nubaustų.
Paguoda nelaimingo – durklas,
Nes jei jau leista tau žinoti,
Tai tarsi miręs tu esi.
Kalbu aš jums, tačiau žinau,
Kad daugiau sakmė sakytų,
Aš tuoj pratęsiu ir todėl
Ir vėl tylos labai prašau.
Žmona manoji, Klorilenė,
Pagimdė nelaimingą vaiką.
Jam gimstant danguje ir žemėj
Stebuklų rodėsi be skaičiaus.
Dar kol baikštusis spindulys
Iš nebūties jo neviliojo,
Iš įsčių nešaukė – juk mirt
Yra visai tas pats kaip gimti, –
Jo motina daugybę kartų
Nakties sapnuose ir vaizdiniuose
Regėjo, kaip jos įščias drasko
Ir žiauriai vidurius suplėšo
Įgijęs žmogaus kūną monstras,
Paplūdus guli ji krauju.
Jis ją nužudo, ir tuomet
Angis-žmogus išvysta šviesą.
Diena atėjo jo gimimo,
Ir išsipildė pranašystės,
Nes, patikėkit, niekuomet
Nepameluoja žiaurios žvaigždės.
Jo buvo šitoks horoskopas,
Kad Saulė, trykšdama krauju,
Į kovą stojo prieš Mėnulį.
Jų įniršis užtemdė dangų,
O mūsų laukas buvo žemė.
Dangaus du šviesuliai galingi

Sukibo rankomis ir žėrė
Vienas į kitą spinduliais.
Baisus, didžiulis užtemimas
Po to tamsoj skandino žemę,
Baisiau gal buvo tik tuomet,
Kai saulė verkė mirus Kristui.
Taip buvo, tamsoje nakties
Gaisrai aršiausi visa siaubė,
Pasaulis degdamas pamanė,
Kad jau atėjo pabaiga:
Dangus pradingo, griuvo rūmai,
Ir debesys uolom pravirko,
O upės plukdė kraują jūron.
Atrodė saulė lyg pamišus,
Atrodė, klieči ji ir rauda –
Tuomet ir gimė Sigizmundas,
Pranešdamas, ko reikia laukti.
Gimdyvę gimdamas nužudė
Ir tuo žiauriu būdu pasakė:
Esu žmogus, nes štai dėkoju
Už visą gėrį vien krauju.
Buvau paniręs savo moksluos,
Ir jie padėjo man suprasti,
Kad Sigizmundas, matyt, būtų
Smarkaus charakterio žmogus,
Žiaurus, negailestingas princas,
Nedoras ir aršus valdovas.
Tad aišku, jeigu jis valdytų,
Tiktai sukiršintų, supjautų,
Ir išdavystė suklestėtų,
Ir ydos būtų pagarboj.
Jo įniršis turėjo vesti
Nuo beprotybės į nusikaltimą,
Kad pagaliau mane išvystų
Bejėgį, varganą ir menką
Parkritusį prie jojo kojų
(Man gėda apie tai galvoti).
Turėjo sostą jo papuošti
Žilų plaukų manujų sruogos.
Sunku nelaiame netikėti,
Ir dar tokia, kurią regėjai
Slapčiausiuos raštuos įrašytą,
Kurią atskleidžia tavo mokslas.
Aš patikėjau savo likimu,
Tuo likimu, kuris išpranašavo
Man neišvengiamą žlugimą,
Pavojų skelbė visos pranašystės.
Todėl nusprendžiau uždaryti
Aš saugiai žvėrį, kuris gimė,
Norėdamas taip išsiaiškint,

Ar gali pergudraut išminčius
Žvaigždžių žadėtąjį likimą.
Tad paskelbiau, kad mano vaikas
Negyvas gimė, įsakiau
Aš bokštą slaptą pastatyti
Kalnuos tarp skardžių ir uolų,
Toli tenai, kur vos ne vos
Šviesa sau taką susiranda.
Apsaugoti turėjo kelią
Aukšti ir rūstūs obeliskai.
Aš paskelbiau, kad lauks mirtis
Kiekvieno, kurs tenai įžengtų,
Iš baimės krūpčioti turėjo
Kiekvienas, matęs tą ediktą.
Įstatymai griežti taip skelbė
Dėl priežasties, kurią minėjau.
Ten Sigizmundas uždarytas,
Nelaimėlis, nykus belaisvis,
Ir tik Klotaldas ten jį lanko,
Su juo jis kalbasi, prižiūri.
Klotaldas jį tenai ir mokė,
Žmonių įstatymus parodė,
Išmokė Dievui atsiduoti,
Jis vienas visa tai žinojo.
Svarbu tris dalykus paaiškint:
Pirmiausia – Lenkiją gerbiu
Ir noriu ją aš išvaduoti
Nuo prievolės kančias kentėti,
Tarnauti viešpačiui tironui.
Nebūtų geras tas valdovas,
Kuris galėtų karalystę
Tokiam pavojuje palikti.
Dalykas antras, daug ką lėmęs –
Jei savo vaikui aš atimsiu
Tą teisę, kurią gimdams gavo,
Kuri jam Dievo dovanota,
Tai būsiu pats aš ne krikščionis.
Nėra įstatymo pasauly,
Kad privalai tironu tapti,
Jei nori tu išvengt tirono.
Juk jeigu mano vaikas taptų
Tironu, kad nenusikalstų,
Turėčiau nusikalst aš pats.
Ir pagaliau, dalykas trečias.
O jeigu tai tiktai klaida –
Lengvai ir greitai patikėti
Viskuo, ką pasakojau šičia.
Net jeigu polinkiai bjauriausi
Jam lieptų nuodėmėm maitintis,
Gal neįstengtų jo įveikti

Likimo pikto žiaurios pinklės
Ir polinkio aistra karščiausia.
Planetų žaismas apgaulingas
Ir laisvą valią tikrai lenkia,
Bet jos nesugeba palaužti.
Blaškydamasis tarp mįslių,
Svarstydamas kelius ir būdus,
Tariuos sprendimą aš suradęs,
Jis jus visus rytoj nustebins.
Rytoj aš jį čionai pakviesiu.
Jis nežinos esąs valdovas,
Kad jis sūnus man – nesakysiu.
Įžengti leisiu Sigizmundui
Į mano menę, mano sostą,
Užims jis savo tikrą vietą,
Valdys jus, jums įsakinės,
O jūs visi paklusit princui
Ir vykdysit paliepiamus.
Taip aš atlikti pamėginsiu
Dalykus tris, kurie padės
Įmint mįsles, kurias minėjau.
Jei pasirodytų, kad princas
Teisingas, doras, išmintingas,
O man žvaigždynai pamelavo,
Nors tiek ženklų pažėrę buvo,
Tuomet iškart valdovu taptų,
Nors jis užaugęs tarp uolų,
O žvėrys buvo jo kaimynai.
Tačiau jei kartais pamatyčiau,
Kad jis žiaurus, aršus, išpuikęs,
Ir savo būdo nesutramdęs
Bjauriausioms ydoms atsiduoda
Tada aš pareigą įvykdęs,
Karaliumi galėčiau likti
Ir pasielgt su juo turėčiau
Taip, kaip ir pridera karaliui –
Grąžint atgal į tamsų urvą,
Kad teisingumas nugalėtų.
Ir pagaliau, jei pasirodys,
Kad princas toks, kaip lėmė žvaigždės,
Mylėdamas jus, mano ponai,
Karalių rasiu jums vertesnę
Laikyti karalystės skeptrą.
Štai regit mano du vaikaičius:
Aš ketinu juos čia sujungti,
Ir ryšiais santuokos susieti
Bei šiai jaunai žavingai šeimai
Savąją šalį atiduoti.
Taip įsakau aš kaip karalius.
Kaip tėvas aš prašau pagalbos,

Ir kaip išminčius aš skelbiu
Senolių išmintį prakilnią.
Yra Seneka kartą taręs:
Valstybės savo tikrai vergas
Privalo būt karalius tikras.
Todėl kaip vergas aš maldauju.

ASTOLFAS. Man dera šičia žodį tarti,
Nes, man atrodo, iš tikrųjų
Esu aš suinteresuotas.
Visų vardu todėl sakau –
Lai pasirodo Sigizmundas,
Jis turi sostą paveldėti.

VISI. Mums pristatyki mūsų prinčą –
Tegul karaliūm mūsų būna.

BAZILIJAS. Už tai, kad jūs mane supratot,
Aš jums dėkoju nuoširdžiai.

VISI. Prašau dabar jus palydėti
Į skirtus kambarius vaikaičius.
Rytoj jums prinčą pristatysiu.
Tegul Bazilijas gyvuoja.

*Išeina visi, palydėdami ESTRELJĄ ir ASTOLFĄ. Karalius lieka vienas. Įeina KLOTALDAS su ROSAURA ir
KLARINU*

KLOTALDAS. Galiu kalbėti?

BAZILIJAS. Ak, Klotaldai,
Man malonu tave matyti.

KLOTALDAS. Prie tavo kojų kukliai kritęs
Įgaudavau jėgų kadaise.
Tačiau dabar, o mielas pone,
Likimas nepasigailėjo,
Ir kristi prie karaliaus kojų
Kančia tikra, o ne palaima.

BAZILIJAS. Kas nutiko?

KLOTALDAS. Mano pone,
Mane bėda baisi užklupo,
Nors tai tikrai galėjo būti
Didžiausia laimė iš visų.

BAZILIJAS. Tęski.

KLOTALDAS. Šis gražus jaunuolis,
Dėl įžūlumo ar neapdairumo
Į bokštą įžengė, o pone.
Ten jis pamatė prinčą uždarytą,
Taigi...

BAZILIJAS. Klotaldai, tu nesisieloki.
Jei būtų tai anksčiau nutikę,
Prisipažįstu, kad įnirščiau.
Bet paslaptis jau atskleista,
Ir nesvarbu, kad jis ją žino.
Tad susitikime vėliau, nes aš
Dar daug ką tau turiu išaiškinti,
O tu turi daug ką nuveikti,

Nes tu turėsi būt, skelbiu,
Didžiausių įvykių veikėjas,
Tokių pasaulis dar nematė.
O šiuodu, kad nepamanytum,
Jog bausiu tavo aplaidumą –
Šiuos kalinius liepiu paleisti.

Išėina

KLOTALDAS. Gyvenk per amžius, o valdove,
Dangus vėl laimę dovanojo.

I šalį

Galiu paleisti šiuos keleivius,
Kad mano jis sūnus, tylėsiu.
O svetimšaliai piligrimai,
Nuo šiol jūs esate laisvi.

ROSAURA. Aš nuolankiausiai tau dėkoju,
Tūkstantį kartų tau lenkiuosi.

KLARINAS. Aš nematau, už ką dėkoti,
Juk mus per klaidą greitai čiupo,
Per klaidą gal dabar paleidžia.

ROSAURA. Tu man gyvenimą davei,
Aš gyvas iš tavos malonės,
Todėl nuo šiolei amžinai
Aš tavo vergas.

KLOTALDAS. Tai nėra
Gyvenimas, kurį dabar gavai.
Nes jeigu tu kilnios gimties,
Kol įžeistas – negyveni.
Tu atvykai į šiuos kraštus
Atkeršyti už įžeidimą,
Juk šitaip man sakei, ar ne?
Todėl tu negali sakyti: esu,
Nes gyvas be garbės – negyvas.

I šalį

Gal šitaip aš jį pastūmėsiu.

ROSAURA. Prisipažįstu, aš lyg miręs,
Nors gražinai tu man gyvybę.
Bet aš pakilsiu ir kerštu
Vėl nuvalysiu savo garbę,
Pavojų begales įveikęs,
Ir man gyvenimas atrodys
Tikroji tavo dovana.

KLOTALDAS. Paimk šią žėrinčią geležtę,
Kurią prie juostos tu segėjai,
Žinau, kad kraujy panardinsi
Ją savo priešo – štai tuomet
Bus atpirkta garbė tavoji.
Juk plienas, kuris buvo mano
(Dabar aš pratariu tai garsiai,
Dabar aš tau prisipažįstu),

Mokės atkeršyt už tave.

ROSAURA. Tavo palaimintas skubu
Iš naujo špagą prisijuosti.
Aš ja prisiekiu baisiai keršyt,
Nors mano prakeiktasis priešas
Labai galingas.

KLOTALDAS. Ar tikrai?

ROSAURA. Taip, netgi tau aš nesakysiu,
Kas jis, nors kad kilnus esi, tikiu.
Bet aš bijau, kad gali virsti
Pykčiu tavasis palankumas.
Man neramu.

KLOTALDAS. Daugiau galėtum
Sau padėti man pasakęs.
Žinodamas aš negalėčiau
Net ir netyčia jam pagelbėt.

/ šalį

O kad žinočiau, kas jis toks.

ROSAURA. Kad negalvotum, jog menkai
Aš tavo kilnų žodį vertinu,
Žinok, kad mano priešas bus
Patsai Astolfas, kunigaikštis
Moskovijos.

KLOTALDAS. */ šalį*

Sunku pakelti
Man žinią šią. Nes tai blogiau,
Nei vaizdavausi ir tikėjau.
Tačiau mes išsiaiškinsim dabar –
Jei gimęs tu Moskovijoje esi,
Tai tavo tikras Viešpatis ir ponas
Tavęs įžeisti niekaip negalėjo.
Todėl greičiau sugrįžki į tėvynę,
Pamiršk tą kvailą mintį apie kerštą,
Tave vis genančią.

ROSAURA. Žinau,
Kad jis valdovas mano. Vis dėlto
Jis įžeidė mane.

KLOTALDAS. Tai netiesa.
Net jeigu būtų smogęs tau,
Įžeist vis vien valdovas negalėjo.

ROSAURA. Mana skriauda didesnė negu ši.

KLOTALDAS. Tai pasakyk, nes man sunku
Skriaudos didumą šios įsivaizduoti.

ROSAURA. Aš pasakyčiau, bet nesugebėsiu.
Taip pagarbiai aš į tave žvelgiu,
Krūtinėj mano dega pagarba tau,
Jausmai man surakina burną,
Ir niekaip neįstengiu pasakyti,
Kad šitas štai drabužis – paslaptis,
Kad aš esu ne tas, kas aš atrodau.

Štai pasakiau, dabar jau pats tu spręsk –
Jei aš ne tas, kaip išorėj atrodau,
Ir jeigu čia Astolfas atkeliavo
Estreljai pirštis, kaip galėjo
Ižleist mane. Per daug jau pasakiau.

ROSAURA ir KLARINAS išeina

KLOTALDAS. Klausyk – sustok, palauk.

Koksai užkeiktas labirintas
Čia skleidžiasi. Aš negaliu
Surasti niekur proto siūlo.
Garbė manoji nuplėšta,
Skriaudikas tas didžiai galingas,
Aš – tarnas tik, ji – moteriškė.
Tegul dangus parodo kelią,
Aš nežinau, ar menkas protas
Galės šioj painiavos bedugnėj
Surasti tikrą tiesų kelią.
Prašykime dangaus pagalbos.

ANTRAS VEIKSMAS

[...]

Dainuodami įeina muzikantai. Tarnai padeda SIGIZMUNDUI rengtis, jis žingsniuoja tarsi sapnuodamas

SIGIZMUNDAS. Ką aš matau? Dangau, pasigailėk.

Ką aš regiu? Dangau, pasigailėk.
Baisu man čia dairytis ir žavėtis,
Aš negaliu tuo, ką matau, tikėti.
Štai rūmuose didinguose esu,
Šilkai, brokantai mano kelią kloja,
Tarnų aplink mane dabar gausu,
Jie išpuošti, drabužiai žemę šluoja.
Aš pabudau iš miego ir matau –
Ilsiuosi tarp šilkų ploniausių,
Aplink mane žmonių tiek daug,
Jie pasilenkę mano kojas prausia.
Sakydamas — sapnuoju, aš meluočiau,
Esu pabudęs, galvą atiduočiau.
Gal aš nesu jau Sigizmundas?
Dangau, padėk suprasti viską,
Nulemk likimą mano liūdną,
Kas man bemiegančiam nutiko?
Kas darosi manai vaizduotei?
Kas visa tai man čia atskleidžia?

Tegul bus taip likimo duota,
Tegul tiesa mane sužeidžia,
Tegul tie žmonės man tarnauja,
Aš pasitiksiu būtį naują.

I TARNAS. *I šalį kitiems dviem*

Koks susikaupęs jis, koks rimtas.

II TARNAS. O jeigu taip kitam nutiktų,

Ar liūdesys neaplankytų?

KLARINAS. Manęs tai ne.

II TARNAS. Užkalbinkite prinčą.

I TARNAS. *Sigizmundui*

Ar įsakysite jau muzikuoti?

SIGIZMUNDAS. Ne, nenoriu, kad dainuotų.

II TARNAS. Esi toks liūdnas, susikaupęs,

Norėtume, kad atsigautum.

SIGIZMUNDAS. Netinka netikra linksmybė,

Nereikia dainomis lydėti.

Karo garsus, karių eitynes

Patinka man labiau girdėti.

KLOTALDAS. Jūsų aukštybe, didis pone,

Prie kojų leiskite suklupti,

Pirmasis iš visų aš noriu

Tarnauti tau ir tau paklusti.

SIGIZMUNDAS. *I šalį*

Juk tai Klotaldas, tas žmogus,

Kuris mane ilgai kamavo.

Dabar toksai man pagarbus.

Kas vyksta čia, kas daros?

KLOTALDAS. Aš suprantu, kad tu sumišęs,

Tau keista visa tai matyti,

Svarstai, gal būsi tu pamišęs,

Gal protas tavo pasiklydo?

Iš abejonių išvaduoti

Tave tikriausiai pravartu,

Atėjo metas sužinoti,

Kad princas Lenkijos – tai tu.

Buvai įkalintas už grobų,

Nes paskelbė žiaurus dangus,

Kad tik įžengus tau į sostą

Nelaimės šalį šią užplūs,

Šimtus nelaimių pažadėjo,

Planetos žemei, jeigu tu

Į sostą tėvo būtum ejęs.

Todėl laikytas tu atstu.

Tačiau karalius vis tikėjos,

Kad nugalėt žvaigždes galėsi,

Nes jas ne kartą nugalėjo

Tasai, kurs žino savo tiesą.

Į rūmus atnešė tave

Iš bokšto, kuriame kalėjai,

Kol giliame juodam sapne
Be sąmonės buvai, kliedėjai.
Tuoj čia karalius pasirodys.
Jis tau praneš dar daug dalykų,
Ištaręs savo svarų žodį.

SIGIZMUNDAS. Bet, negarbingas išdavike,

Ką dar turiu aš sužinoti?
Juk jau žinau, kas aš esu,
Dabar mokėsiu jau parodyt
Aš savo galią iš tiesų.
Bet tu – kaip tu galėjai būti
Toks menkas, kad nuslėpt tikėjais
Nuo kalinio jo tikrą būklę.
Tu protui, teisei nusidėjai.

KLOTALDAS. Ak, aš bedalis.

SIGIZMUNDAS. Tu išdavikas.

Pataikavai piktam karaliui,
Su manimi buvai netikęs.
Dabar esi tu mano valioj,
Todėl atėjo laikas skelbti,
Kad pagaliau nuo mano rankos
Tu mirsi.

II TARNAS. Pone...

SIGIZMUNDAS. Patylėk.

Užteks kalbų, jau baigta viskas
Regiu, kad Dievas man padės,
Jei man bandysite trukdyti,
Pro langą jus išmest reikės.

II TARNAS. Klotaldai, bėk.

KLOTALDAS. Nenusidėk.

Tave užvaldė tik puikybė,
Sapne lig šiol tu pasilieki.

II TARNAS. Žinokite...

SIGIZMUNDAS. Visi išeikit.

II TARNAS. Jis vien karaliaus valią vykde.

SIGIZMUNDAS. Jeigu karalius teisę mindo,

Paklusti jam – menka dorybė.
Juk aš buvau jo princas tikras.

II TARNAS. Kur gėris slypi, kur blogybė,

Nereikia aiškintis tarnams.

SIGIZMUNDAS. Drįsti tu prieštarauti man,

Gal tau jau bloga pasidarė.

KLARINAS. Tikrai netikusiai jūs darot,

Ir princas čia visai teisuus.

II TARNAS. Kas leido pastabas man duoti?

KLARINAS. Aš pats leidėjas sau esu.

SIGIZMUNDAS. O kas gi tu toksai, šmaikštuoli?

KLARINAS. Esu smalsiausias iš smalsiausių,

Ir dar – aš tikras lengvabūdis,
Visam pasaulyje didžiausias.

SIGIZMUNDAS. Kol kas tu mano naują būtį

Nuskaidrinti tesugebėjai.

KLARINAS. Esu aš didis patikėjas

Visiems pasaulio sigizmundams.

Jeina ASTOLFAS

ASTOLFAS. Tebus pašlovinta diena,

Kai mums, o prince, pasirodai.

Štai teka saulė dar viena

Ir džiaugsmą žemei atiduoda.

Užliejo kalnus, miestus, klonius

Varsos karališkos raudonis,

Kai pasirodei tarsi saulė

Iš už paties aukščiausio kalno.

Dabar tiktai kilnūs lauras

Tau kaktą vainikavo taurią,

Tegul jis ir nuvys vėlai.

SIGIZMUNDAS. Tesaugoja tave dievai.

ASTOLFAS. Aš suprantu, tu nepažįsti

Manęs, todėl gali ir klysti,

Kai negerbi manęs, o pone,

Astolfas aš, Moskovijos valdovas.

Aš tavo pusbrolis tikrasis.

Mes lygūs. Lygesnių nerasi.

SIGIZMUNDAS. Aš palinkėjau Viešpaties globos,

Vadinas, pagarbos lyg ir užteks.

Bet tu daugiau norėtum pagarbos,

Tu skundiesi ir aiškini, kas toks esąs.

Kai kitą kartą vėl tave matysiu,

Kad neglobotų Dievas, pasakysiu.

II TARNAS. *Astolfui*

Kilnybe, aš maldauju, prisiminkit,

Kad jis išaugo tarp uolų siaubingų

Ir jau kitaip bendrauti negalėtų.

Pone, Astolfas tik norėtų...

SIGIZMUNDAS. Jis atsibodo, vos pradėjo

Kalbėti šitaip pasinešęs.

Ir skrybėlę dar užsidėjo.

II TARNAS. Juk jis didikas.

SIGIZMUNDAS. Aš didesnis.

II TARNAS. Tačiau juk tarp dviejų didikų

Didesnė pagarba pritiktų.

SIGIZMUNDAS. Kas bando man kažką įteigti?

Jeina ESTRELJA

ESTRELJA. Jūsų aukštybe, leisk pasveikint

Tave šitoj didingoj menėj,

Kuri jus priima nuolankiai.

Tegul tau ilgą amžių lemia

Tiesos ir teisingumo rankos.

Gyvenk ilgai, lai tavo laikas

Per daugel amžių nesibaigia.

SIGIZMUNDAS. *Klarinui*

Sakyk man, kas šita gražuolė,
Kas šita moteris lyg deivė,
Kuriai po kojom dangūs puola,
Kuriai po kojų žaros mainos?
Sakyk man, koks tatai stebuklas,
Maniau, kad to negali būti.

KLARINAS. Estrelja – pusseserė tai tavoji.

SIGIZMUNDAS. Niekingsai, tu man meluoji,
Geriau sakytum, kad tai saulė.

Estreljai

Jei tai nėra kokia apgaulė,
Tuomet džiaugiuos tave pamatęs.
Štai pagaliau matau aš grožį,
Kuris patsai švytėti gali,
Ir jo šiandieną neužgožia
Net šviesuliai plačios padangės.
Aš sveikinimą dovanuju
Skaisčiausiai žvaigždei, kuri kyla
Spindėdama pro ryto tylą
Ir pačią saulę ji užstoja.
Leisk pabučiuoti tavo ranką,
Kurioj aušra vėsos suranda.

ESTRELJA. Jūs, pone, toks galantiškas.

ASTOLFAS. *I šalį*

Jei jis paims jos ranką, aš
Būsiu žuvęs.

II TARNAS. *I šalį*

Man atrodo,
Kad neramiai Astolfas jaučias.

Sigizmundui

Jūsų Aukštybe, reiktų liautis,
Astolfas šičia, mato viską.

SIGIZMUNDAS. Ar nesakiau, kad nesikištum.

II TARNAS. Aš tik sakau, kaip elgtis dera.

SIGIZMUNDAS. O man nuo šito bloga daros.

Aš noriu elgtis taip kaip noriu.

II TARNAS. Bet aš prisimenu dar, pone,

Kaip sakėte, kad reik klausytis
Tiktai įstatymo galybės.

SIGIZMUNDAS. Ir dar – esu ne kartą sakęs,

Kad aš pro langą tą išmesiu,
Kurs sugebės man taip įgristi.

II TARNAS. Taip man negalit padaryti,

Nes prievartą naudot užginta.

SIGIZMUNDAS. Nejaugi. Reikia pamėginti.

Stveria jį ir išsineša, visi išeina paskui. Greitai grįžta

ESTRELJA. Skubėkite jam sutrukdyti.

SIGIZMUNDAS. Į jūrą krito iš balkono.

Jei kristi moka – menkas ponas.

ASTOLFAS. Turėtumei save valdyti,

Aistras reikėtų nuraminti,

Nes ne žvėris yra žmogus,

O rūmai skirias nuo kalnų.

SIGIZMUNDAS. Kiek jūlios paikos kalbos.

Ar auklėti mane pradėsi?

Gali netekti taip galvos –

Kur skrybėlę tuomet padėsi?

ASTOLFAS išeina. Įeina karalius

BAZILIJAS. Kas čia nutiko?

SIGIZMUNDAS. Nieko, pone.

Tik vieną, kurs man atsibodo,

Aš švystelėjau pro balkoną.

KLARINAS. *Sigizmundui*

Turėk galvoj – jįsai valdovas.

BAZILIJAS. Įstengei žmogų nužudyti,

Vos pasirodyt rūmuos spėjai.

SIGIZMUNDAS. Jis bandė aiškint, kad nedrįsiu.

Aš pabandžiau – ir nugalėjau.

BAZILIJAS. Skaudu šiandieną man regėti,

Kad toks tavasis sugrįžimas.

Maniau, kad būsi tu įveikęs

Siaubingą prakeiksmą žvaigždynų.

Tačiau matau, kad vien tik siuto

Aistra tave visur telydi.

Vos atvykai iškart kaip liūtas

Tu sudraskei žmogaus gyvybę.

Norėčiau aš tave apglėbti,

Ištiesti tau rankas savąsias,

Bet nežinau, kaip patikėti,

Ir ar mirties taip nesurasiu.

Ar kas galėtų nebijoti,

Pamatęs kruviną geležtę?

Nejau ranka lengva numotų

Į kraujo dėmę miesto aikštėj?

Argi širdis nesuvirpėtų

Išvydus žmogžudystės vietą?

Aš ketinau tave priglausti

Prie savo mylinčios širdies,

Bet negaliu dabar išties,

Nes tavo rankos moka bausti.

SIGIZMUNDAS. Apsieisiu ir be tavo glėbio,

Juk ligi šiol aš taip ir augau.

Ar tu esi tas mano tėvas,

Kuris nuo pat gimimo baudė?

Ar tu buvai žiaurus likimas,

Kuris man vien tik skausmą lėmė?

Mane kaip žvėrį užauginęs

Dabar kalbi man apie gėrį?
Vos gimus man mirties linkėjai,
Tad nenustebk dabar, senoli,
Kad aš tavęs išsižadėjau.
Į glėbį tavo pult nenoriu.

BAZILIJAS. Dangaus, matyt, prašyt turėjau,
Kad tau nebūtų leidęs gimti.
Tuomet nebūčiau aš girdėjęs
To, ką dabar turiu išgirsti.

SIGIZMUNDAS. Jei man nebūtų buvę lemta gimti,
Dabar tikrai aš nedejuočiau.
Bet jei teikeis gyvybę duoti,
Kaip išdrįsai vėl ją atimti?
Kilnu suteikti, aš manau,
Gyvybę, sielą dovanoti.
Bet menkas žygis yra duoti,
Kad vėl atimtum pagaliau.

BAZILIJAS. Gerai, matau, tu man dėkoji,
Kad iš varguolio princu stojai.

SIGIZMUNDAS. Ar aš už tai turiu dėkoti,
Tirone, vergvaldy, skriaudėjęs?
Esi jau senas ir bejėgis.
Ką mirdamas gali man duoti?
Ar tai, ką skyrė man lemtis?
Esi man tėvas ir karalius,
Tad viską aš esu jau gavęs –
Taip liepė mano prigimtis.
Dabar esi susenęs, vienas,
Ir noriu paprašyt, kad tu
Prabiltum apie tuos laikus,
Kai sūnui tu buvai atėmęs
Gyvybę, laisvę negarbingai.
Man kažkodėl dabar atrodo,
Kad aš tau nieko neskolingas.
Tai tu skolingas man, valdove.

BAZILIJAS. Esi tu įžūlus laukinis –
Tai pildos pažadas žvaigždžių.
Dabar aš veltui jas šaukiu,
Toli pradingusių žydrynėj.
Žinai dabar, kas tu toksai,
Ir vis dėlto grūmoji dangui,
Tau vien tik galios neužtenka,
Pakilsi veikiai per aukštai.
Klausyk gerai, ką tau skelbiu –
Turėtum tu romesnis būt,
Nes gal tu tik regi sapnus,
Nors ir tiki esąs budrus.

Išeina

SIGIZMUNDAS. Aš, sako jis, regiu sapnus.
Bet aš pabudęs, juk matau,

Liečiu ir suvokiu, žinau,
Kas aš buvau ir kas esu.
Dabar jis gailisi, tačiau
Jau negaliu aš jo užjaust.
Aš sužinojau savo kilmę,
Jis negalės, nors kaip norėtų,
Atimti teisę prigimtinę
Karūną, sostą paveldėti.
Anksčiau mane jisai regėjo
Kalėjimo ankštoj vienutėj.
Bet visa tai dabar praėjo,
Žinau, turiu valdovu būti.
Ir dar žinau, kad aš esu
Pusiau žvėris, pusiau žmogus.

Jeina moters drabužius vilkinti ROSAURA

ROSAURA. *I šalį*

Estrelją čia aš palydėjau,
Astolfą tik bijau sutikti.
Klotaldas juk patsai norėjo,
Kad mano paslaptis išliktų.
Jis sako – taip atgausiu garbę,
O aš tikiu žodžiu Klotaldo,
Tik jam aš privalau dėkoti,
Kad ėmėsi mane globoti.

KLARINAS. *Sigismundui*

Iš to, ką šičia tu regėjai,
Kas tavo žvilgsnį pakerėjo?

SIGIZMUNDAS. Aš viską jau sapnuos regėjau,

Ir nieks manęs nesužavėjo.
Bet jei žavėtis kuo turėčiau,
Tai grožį moters paminėčiau.
Esu aš skaitęs, kad Kūrėjas
Sutvėrė vyrą kaip pasaulį.
Paskui tikrai jisai turėjo
Sukurti moterį kaip saulę.
Tik su žvaigždėm gali palyginti
Tu moters žavesį, žmogau,
Kai jos dangaus skliautu pakyla.
O ypač šios, kurią matau.

ROSAURA. *I šalį*

Tai princas. Metas pasitraukti.

SIGIZMUNDAS. Sustoki, moterie, palauki.

Pakilus saulė skuba dingti?
Prašvitus nusileidžia vėlei?
Ar vakaru paversi rytą?
Ar taps šviesa tamsiu šešėliu?
Tu lyg daina dienos šviesi.
Bet ką matau? Kas tu esi?

ROSAURA. Matau, tačiau kankina abejonės.

SIGIZMUNDAS. Aš šitą veidą jau regėjau, ponija.

ROSAURA. Aš šią prakilnią, taurią sielą

Andai mačiau belangėj celėj.

SIGIZMUNDAS. Aš atradau, dėl ko gyventi,

O moterie, gal šitaip lemta,

Kad būtum ir viltis, ir tikslas.

Tavęs dar nebuvo sutikęs,

Bet dievinau. Ir atiduoda

Likimas man tave, o protas

Šnabžda – jau tave mačiau.

Kas tu esi, sakyk greičiau?

ROSAURA. *Į šalį*

Kas aš esu — neišsiduosiu.

Dama Estreljos aš kilniosios.

SIGIZMUNDAS. Ką tu sakai? Sakyk, kad saulė,

Kuri žvaigždėms švytėti leidžia,

Kur šilumą ir šviesą sklendžia

Ir mūsų džiugint nepaliauja.

Aš aromatų karalijoje,

Tenai, kur rožės ir lelijos,

Regėjau rožę karalienę,

Ji valdė visą platų slėnį.

Tarp akmenų mačiau brangiausių,

Šaltoj tamsos ir ledo menėj,

Aš deimantą visų skaisčiausią –

Kitų jisai likimą lemia.

Dangaus erdviam žydram rūme,

Tenai, kur šviesios žvaigždės sklendžia

Regėjau žerintį skaistumą

Ir kaip liepsnos vainikas sklendžia.

Tai saulė – spindulių valdovė,

Planetoms ji gyvybę duoda.

Bet jeigu saulė, jeigu rožė,

Ir deimantas, kurs skaisčiai spindi,

Kitur pasauly viešpatauja,

Ko tavo dangiškasis grožis,

Kuriam sunku taip atsispirti,

Kitai, daug menkesnei, tarnauja?

Jeina KLOTALDAS, lieka pasislėpęs už užuolaidos

KLOTALDAS. *Į šalį*

Aš noriu Sigizmundą sustabdyt.

Aš jį sukūriau. Ką tenka man matyt?

ROSAURA. Gerbiu aš tavo palankumą,

Todėl tyla tau, pone, atsakysiu.

Kai protas renkas nebylumą,

Geriausiai kalba tas, kurs tyli.

SIGIZMUNDAS. Tu neišeik, pabūk, palauki.

Kodėl skubi mane apleisti

Paniekindama karštą jausmą.

ROSAURA. Prašau jus, pone, man atleisti.

SIGIZMUNDAS. Jei tu dabar štai taip išeisi,

Vadinas, ne prašai, o reikalauji.

ROSAURA. Išsiesiu, nors man ir neleisi.

SIGIZMUNDAS. Kodėl dabar man priešgyniauji,
Žiūrėk, kantrybę aš prarasiu

Ir iš žmogaus žvėrim vėl tapsiu.

ROSAURA. Tačiau net jeigu juo ir tapsi,

Jei įniršio banga užplūdus

Pakeis tau širdį, tavo būdą –

Aš ir tuomet tave vis gerbsiu.

SIGIZMUNDAS. Bet aš geidžiu tave regėti,

Tavim grožėtis šiandien noriu.

Aš mėgstu kliūtis nugalėti,

Štai išmečiau iš šio balkono

Įžulų ir įkyrų žmogų –

Jis sakė, taip daryt nedora.

Turiu įveikti aš šį kartą

Tą menką kliūtį – tavo garbę.

KLOTALDAS. *Į šalį*

Kaip bjauriai įvykiai pakrypo,

Ką man daryt, kai princo geismas,

Laukinės nežabotos aistros

Grasina garbę man sutrypti.

ROSAURA. O juk teisybė pasakyta,

Kad tu esi žiaurus tironas,

Kad tavo kelias – išdavystės,

Mirtis ir kraujas, ir lavonai.

Bet ar gali kitoks tu būti,

Tu — ne žmogus, tiktai bjaurus,

Žiaurus, išpuikęs, pasipūtęs,

Žvėris, išaugęs tarp žvėrių.

SIGIZMUNDAS. Kol man tu šitaip nekalbėjai,

Galėjau aš tavim žavėtis,

Ir nuolankus tau būt galėjau.

Bet jei pradėjai taip čiulbėti –

Užteks, duris greit uždarykit

Ir vienus mus čionai palikit.

KLARINAS išeina

ROSAURA. Aš žuvusi. Prašau...

SIGIZMUNDAS. O aš tironas.

Ir man nesvarbūs tavo norai.

KLOTALDAS. *Į šalį*

O koks baisus likimo smūgis –

Aš sustabdysiu jį. Lai žudo.

Įeina

Pone, paklausk, sustoki!

SIGIZMUNDAS. Tu antrąkart jau išsišoki.

Sukriošęs pusgalvi, kvaily,

Tu rūstį užsitraukt gali.

Sakyk, kaip čia atsiradai?

KLOTALDAS. Čia kvietė jūdviejų balsai.

Leisk man tau šit ką pasakyti:

Valdykis, jei esi valdovas,

Ir jei tikrai ruošies valdyti,

Nes gal dabar tiktai sapnuoji.

SIGIZMUNDAS. Tu mano pyktį provokuoji,

Kai giesmę šią ir vėl kartoji.

Tave nužudęs sužinosiu –

Tai sapnas buvo ar tikrovė.

Sigizmundas traukia špagą, Klotaldas puldamas ant kelių jį sulaiko

KLOTALDAS. Galbūt aš dar apgint galėsiu

Gyvybę savąją nuo priešo.

SIGIZMUNDAS. Paleiski greitai mano ranką.

KLOTALDAS. Tegul greičiau čionai atkanka

Tie, kur įstengs tave įveikti.

Tavęs tikrai aš nepaleisiu.

ROSAURA. O dangau!

SIGIZMUNDAS. Paleisk, sakau,

Kvaily, paleisk, beproti, priešė.

Kovoja su Klotaldu

Paleisk, sakau, kitaip tave nudėsiu.

ROSAURA. Klotaldą žudo – gelbėkit, padėkit!

Išbėga

Jeina ASTOLFAS, KLOTALDAS krenta prie jo kojų. ASTOLFAS atsiduria tarp besigrumiančių

ASTOLFAS. Bet kas gi čia, garbusis pone?

Ar dera kraujyje senolio

Mirkyti šitą kilnų ginklą?

Jūs špagą į makštis gražinkit.

SIGIZMUNDAS. Tiktai tuomet, kai ją nuspalvins

Šio seno sukto niekšo kraujas.

ASTOLFAS. Aš stosiu jo gyvybę ginti,

Ir tavo įniršį raminti.

SIGIZMUNDAS. Ir tau aš bausmę skirsiu – mirti,

tau įžūlumą taip priminsiu.

ASTOLFAS. Ginu aš savąją gyvybę –

Tai neįžeis jo didenybės.

ASTOLFAS išsitraukia špagą, jie kaunasi. Jeina karalius BAZILIJAS ir ESTRELJA

KLOTALDAS. Valdove, jo prašau nebausti.

BAZILIJAS. Kodėl švytruoja šičia ginklas?

ESTRELJA. Astolfas kaunasi, o siaube.

BAZILIJAS. Bet kas, sakykit, atsitiko?

ASTOLFAS. Jei atėjai, valdove, nieko.

Abu slepia špagas į makštis

SIGIZMUNDAS. Daug, pone, nors ir atėjai.

Aš senį šį bandžiau nudėti.

BAZILIJAS. Nejau tu niekad nejutai

Žilai senatvei pagarbos?

KLOTALDAS. Neteikite tam tiek svarbos.

SIGIZMUNDAS. Be reikalo tu, tėve, trokšti,
Kad gerbčiau aš senatvę žilą,
Dar gali mano sostą puošti
Tavoji sruoga sidabrinė –
Juk aš dar neatsiteisėjau
Už tai, kad taip ilgai kalėjau.

Išeina

BAZILIJAS. Nespėsi net apsidairyti,
O grįši tu globon Morfėjo.
Tuomet ir vėlei tu manysi,
Kad sapnavai tai, ką regėjai.

Karalius ir KLOTALDAS išeina, pasilieka ESTRELJA ir ASTOLFAS

ASTOLFAS. Ak, kaip retai likimas sumeluoja,
Kai mums nelaimės pranašauja.
Neklysta žvaigždės, skelbdamos nelaimę,
Bet neskuba jos džiaugsmo pranašauti.
Taip, lengva būt geru astrologu –
Tereikia tik nelaimės pranašauti
Ir niekada netektų abejoti,
Kad visos pranašystės išsipildys.
Likimo skirto niekaip neišvengsi.
Ir aš, ir Sigizmundas – pavyzdžiai,
Tačiau, Estrelja, mudviejų keliai
Įkūnija visai skirtingą lemtį.
Jam lemta būt žvėrim,
Visur nelaimės, mirtį sėti,
Mes matome, kad skirta taip,
Kad viskas vyksta, kaip turėtų vykti.
Lemtis manoji visiškai kitokia,
Man kelią kloja saulės spinduliai,
Tamsioj kertėj pasislepia šešėliai,
Dangus, atrodo, saujoj man sutilps.
Skirti man nuotykiškai ir pergalės,
Šlovė, gerovė, dėmesys visų.
Štai lemtys dvi – geroji ir bloga,
O iš tikrųjų tai viena dalia,
Ji kartais pavilioja nejučia
Ir nubaudžia iškart negailestingai.

ESTRELJA. Esu tikra, kad tavo komplimentai –
Gryna tiesa, jų malonu klausyti.
Bet jie skirti tikriausiai kitai damai,
Kurios portretą ant krūtinės tau mačiau
Tuomet, kai susitikom pirmą kartą.
Ji tik viena tų komplimentų nusipelno,
Tegul jai tenka tavo palankumas,
Ir pasirūpink, kad jį tau grąžintų.
Netinka meilės reikaluos tuščiai plepėti,
Kilniai netinka damai pažadėti
Jausmus, kurie skirti ne jai.

Jeina Rosaura, lieka pasislėpusi

ROSAURA. *J šali*

Atrodo, dėkui Dievui, pagaliau
Nelaimių mano pabaiga artėja.
Kada žmogus likimą savo mato,
Daugiau dėl nieko gali nesibaimint.

ASTOLFAS. Aš pažadu, kad nuo krūtinės dings

Portretas, kad širdy valdytų
Tik tavo grožio nuostabus paveikslas.
Kur šviečia žvaigždės, slepiasi šešėliai,
Kur spindi saulė, nematyt žvaigždžių.
Tuoju atnešiu.

J šali

Atleiski man, Rosaura.
Jei mes ko nors nematome, tuomet
Nejaučiame, kada įžeidžiam.

Jis išeina. Jeina ROSAURA

ROSAURA. *J šali*

Aš nieko negirdėjau, nes slėpiaus.

ESTRELJA. Astrėja!

ROSAURA. Mano ponია!

ESTRELJA. Man malonu, kad šičia atėjai.

Aš paslaptį tik tau vienai atskleisiu.

ROSAURA. Man garbė paklusti, ponია, tau.

ESTRELJA. Nedaug dar laiko aš tave pažįstu,

Tačiau tavim pasitikiu tikrai.

Žinau, galiu Astrėja pasikliauti,

Todėl dabar drįstu tau patikėti

Tai, ką pati net nuo savęs slėpiaus.

ROSAURA. Esu aš tavo vergė nuolanki.

ESTRELJA. Klausykis tad manosios paslapties.

Žinai turbūt, kad pusbrolis Astolfas

Atvyko pirštis man, jei to likimas nori.

Piršlybomis galėtume iškart

Be galo daug nelaimių atitolint.

Tačiau nuliūdau pusbrolių išvydus,

Nes ant krūtinės jo aš pastebėjau

Portretą damos, jį slėpė uoliai.

Aš mandagiai paklausiau jo, kas tai.

Ir jis kaip tikras riteris išėjo

Atnešti man nešiotąjį portretą.

Bet man atrodo kiek nepatogu,

Jei atiduoti jį Astolfas man turėtų.

Tad liki čia, Astrėja, jis sugrįš,

Tuomet jam pasakysi, kad portretą

Tau atiduotų. Aš dabar išeisiu.

Esi graži, kukli ir santūri,

Suprast turi, ką reiškia meilė.

Išeina

ROSAURA. Ak, jeigu būčiau aš žinojusi anksčiau.

Padėk, dangau! Kur gauti patarimą?
Kas sugebėtų man paaiškinti, ką daryt
Dabar, kai šitaip pakliuvau į pinkles?
Nejau įmanoma surasti būtų
Pasaulį žmogų šitaip nukamuotą,
Kuriam dangus žiaurus nepagailėjo
Baisių nelaimių ir sunkių vargų,
O ką dabar galėčiau aš daryti,
Kai nejmanoma išsaugoti atrodo
Krislą proto, kai nėra sprendimų,
Negali niekas nei padėti, nei paguosti?
Seniai nelaimės mano prasidėjo,
Seniai žengiu vargų baisių keliu,
Kuriam likimas liūdesio nešykšti –
Nelaimės nuolat veja viena kitą,
Viena bemat sudygsta iš kitos,
Lyg feniksai ugningi jos atgimsta,
Jos tęsiasi virtinėm begalinėm,
Iš to, kad miršta, ima sau gyvybės,
Ir amžinai atvertas vargo kapas,
Vis pelenais karštais apibarstytas.
Nelaimės bailios, sakė kitados
Išminčius vienas, anuomet pamatęs,
Kad jos po vieną niekad nekeliauja.
O man atrodo, jos yra narsuolės,
Nes visą laiką tikrai pirmyn žygiuoja,
Nesigręžioja niekad atgalios.
Jei ką nelaimės baisios nuolat lydi,
Tas gali drąsiai žvelgti ateitin –
Ramus jis gali būti, nes tikrai
Nelaimės jo jau niekad nepaliks.
Štai, tarkim, aš su jom nuo kūdikystės,
Lydėjo jos jaunystėje mane,
Aš moterim tapau – jos vėlei šičia,
Ir taip, matyt, bus ligi pat mirties –
Jos nepavargdamos žygiuos su manimi.
O varge. Ką dabar daryt,
Kaip elgtis sumaišty šitoj?
Jei išsiduočiau, kas esu, Klotaldas,
Kuriam turiu dėkoti už gyvybę,
Už rūpestį ir globą, šitą garbę,
Bus įžeistas kartu su manimi.
O kaip galiu nuslėpti, kas esu,
Kai tik Astolfas pamatys mane,
Apgauti jo tikrai nesugebėsiu.
Net jei meluoti pamėgintų mano
Kalba ir balsas, akys ir liežuvis –
Iškart išduos jam viską mano siela.
Tad ką daryt? Bet ko čia aš spėliuju,

Ką daryt? Vis vien juk suprantu,
Kad nors ir kiek aš būčiau įžvalgi,
Svarstyčiau ir mąstyčiau, ką daryti,
Vis vien aš pasielgsiu taip, kaip lieps
Man mano skausmas. Jo valdyti
Nė vienas dar žmogus nesugebėjo.
Todėl vis abejoja mano protas,
Ir blaškosi, nerimsta mano siela.
Tačiau žinau, išaiškins viską skausmas
Ir neviltis tikrai suras sprendimą
Ir išsisklaidys miglos abejonių,
Tačiau kol taip nutiks – padėk, dangau.

Jeina ASTOLFAS, jo rankose portretas

ASTOLFAS. Štai čia portretas, ponija. Dieve, ką matau!

ROSAURA. Kas atsitiko, ko nusistebėjot?

ASTOLFAS. Tave matau, Rosaura, ir girdžiu.

ROSAURA. Rosaura? Jūs apsirikote turbūt,

Mane palaikėte kita, nes aš

Esu Astrėja ir nenusipelno

Mano kuklus asmuo tiek dėmesio,

Kiek skirti jūs man teikėtės kilniai.

ASTOLFAS. Užteks, Rosaura, mudviem veidmainiauti,

Širdies apmulkint niekam nepavyko.

Gal akys patikėtų – tu Astrėja,

Bet sako man širdis – matau Rosaurą.

ROSAURA. Nesuprantu, ką kalbate jūs, pone,

Todėl nesugebėsiu atsakyti.

Galiu tik pasakyti, kad Estrelja,

Veneros vardas jai labiau pritiktų,

Įsakė šičia jūsų man sulaukti,

Pridurdama, kad aš turiu paimti

Portretą, kurį atnešate jūs.

Pasitiki Estrelja manimi,

Ji tikisi, kad visa tai atliksiu.

Jos valiai negaliu aš nepaklusti,

Nes jai turiu tarnaut ištikimai

Ir vykdyt tai, ką man jinai paliepia.

ASTOLFAS. Tu stengiesi, Rosaura, apsimest,

Bet menas veidmainiaut tau nepaklūsta,

Savęs pačios apmulkint negali.

Tu įsakyk akims, kad jų byla

Labiau su balso muzika derėtų.

Nes režia akį ir užgauna klausą,

Kai nedera orkestro instrumentai –

Neverta stengtis derinti ir jungti

Tos netiesos, kurią bandai sakyti,

Ir tos teisybės, slypinčios širdy.

ROSAURA. Aš jau sakiau, kad laukiu tik portreto.

ASTOLFAS. Tu nori tęst apgaulę iki galo.

Tuomet aš pasistengsiu tau padėti.

Tu perduoki infantei, o Astrėja,
Kad noriai pageidavimą jos vykdau –
Ji prašė atiduoti jai portretą,
Neverta man atrodo jai nusiųsti
Tik menką kopiją. Siunčiu originalą.
Jį nesunku Estreljai bus nunešti,
Juk visuomet turi jį su savim,
Kadangi ir pati save turi.

ROSAURA. Jei imasi žmogus atlikti darbą,
Jis nori padaryt jį kuo geriau,
Kad skūstis juo nedirštų niekas.
Ir jeigu kartais ką ne taip nuveiktų,
Kitaip darytų, negu buvo lieptas,
Tuomet daugiau juo niekas netikėtų.
Estrelja pasiuntė mane portreto,
Ir nors, sakai, turiu originalą,
Kurs vertas daug daugiau, aš negaliu
Savo valdovės valios neįvykdyt.
Tad duokite greičiau man tą portretą,
Be jo aš niekur eiti negaliu.

ASTOLFAS. O jeigu aš tau jo neatiduosiu,
Kaip ketini Estreljai jį nunešti?

ROSAURA. Aš jį atimsiu. Atiduok greičiau.

ASTOLFAS. Ir nesistenki.

ROSAURA. Jo nepamatys

Jau niekada jokia kita dama.

ATOLFAS. Esi baisi.

ROSAURA. O tu, Astolfai – niekšas.

ATOLFAS. Pakaks, Rosaura mano.

ROSAURA. Aš tavo? Tu bjaurus melagi.

Abu įsikibę laiko portretą. Įeina ESTRELJA

ESTRELJA. Astrėja? Kas gi čia? Astolfai?

ASTOLFAS. Štai ir Estrelja.

ROSAURA. Į šalį

Duok jį man.

Turiu pačiupti šį portretą. Greitai.

Estreljai

Aš jums tuojau paaiškinsiu, o ponija,

Kas vyksta čia, kas čia nutiko.

ASTOLFAS. *Rosaurai*

Ką tu darai? Tuojau pat liaukis.

ROSAURA. Jūs man įsakėte, kad čia palaukčiau

Astolfo, ir kai jis ateis, iš jo paimčiau

Portretą, kurį jums atnešt žadėjo.

Aš čia likau viena, įsisvajojau,

Ir mintys lengvos vijos viena kitą,

Galvojau apie daugelį dalykų.

Kadangi jūs minėjote portretą,

Staiga prisiminiau, kad savąjį turiu,

Aš jį nešiojau ši čia, rankovėj.
Tuomet panorau darkart pažiūrėti
Į jį. Juk žinote gerai, kad vienumoj
Žmogus palikęs pramogauja įvairiai.
Iš mano rankų ant grindų nukrito
Portretas šis. Astolfas čia atėjo,
Kaip buvo jums žadėjęs, ir tuomet
Pakėlęs nuo grindų portretą laikė
Įsikibęs. Jam šitaip nesinori
Jums atiduot, kas buvo pažadėta,
Tad mano jis portretą nori pasiimti.
Aš niekaip negaliu jį išprašyti,
Nors maldavau, reikalavau, verkiau.
Tuomet aš, ponias, praradau kantrybę
Ir iš jo rankų jį atimt norėjau.
Jis rankoj laiko manąjį portretą,
Tik pažiūrėkite, Estrelja, atidžiai,
Sakykite, ar aš čia pavaizduota.

ESTRELJA. *Ima portretą iš ASTOLFOS rankos*
Astolfai, duokite portretą!

ASTOLFAS. Ponia...

ESTRELJA. Dėl panašumo niekas nesiginčys.

ROSAURA. Argi jis ne mano?

ESTRELJA. Kas suabejotų?

ROSAURA. Dabar tegul jums atiduoda kitą.

ESTRELJA. O tu paimki savąjį ir eiki.

ROSAURA. *Į šalį*

Aš atgavau portretą savo pagaliau,
Tebūna tai dabar, kas turi būti.

Išeina

ESTRELJA. Dabar man atiduokite portretą,
Kurio prašiau; nors ir nenoriu
Matyti jūsų, nekalbėsiu su jumis,
Tačiau taip pat nenoriu, kad jis liktų
Jūsų valioj vien todėl, kad negalvojus
Prašiau jį atiduoti.

ASTOLFAS. *Į šalį*

Ar pavyks
Man išsisukt iš šių klastingų spąstų?

Estreljai

Aš noriu nuoširdžiai, gražioji ponias,
Tarnauti jums, paklusti nuolankiai,
Tačiau aš negaliu portreto atiduoti,
Kurio paprašėte, kadangi...

ESTRELJA. Jūs,

Pone, esate niekingas ir šiurkštus,
Iš jūsų nieko aš nenoriu imti,
Nes jeigu ką paimčiau, jūs tuomet
Vis prisimintumėt, kad paprašiau.

Išeina

ASTOLFAS. Sustokite, palaukit, paklauskite...

Tegul tave, Rosaura, saugo Dievas.
Kodėl, iš kur, kokiais klaidžiais keliais
Į Lenkiją tave likimas atviliojo,
Kad čia tu pražudytum mus abu.

Išeina

Ant grindų miega SIGIZMUNDAS, kaip ir pradžioje sukaustytas grandinėmis, kailiais apsigobęs. Įeina KLOTALDAS, du tarnai ir KLARINAS

KLOTALDAS. Šitam ankštam urve jį vėl palikit,
Čia baigtis turi jo puikybė –
Kur prasidėjo.

TARNAS. Kaip anksčiau

Jį vėl turiu grandinėm surakinti.

KLARINAS. Vos atsibusi, Sigizmundai, o regėsi,
Kad viską praradai ir viskas dingo,
Garbė tavoji buvo apgaulinga,
Gyvenimo šešėlis ir mirties pavėsis.

KLOTALDAS. O tam, kurs mėgsta pakalbėti,
Surast turėsime patogią vietą.
Lai vienas uždarytas jis klejoja,
Su savimi ramiai sau diskutuoja.

Tarnams

Skubiai Klariną sulaikykite
Ir šioje celėje uždarykite.

KLARINAS. Kodėl mane?

KLOTALDAS. Nes saugot reikia
Gerai uždarius tą, kurs žino
Ir gali paslaptis atskleisti.
Mes uždarysime Klariną.

KLARINAS. Nejau rengiausi tėvą nužudyti?

Tikrai tu taip nepasakysi.
Nejau tai aš išmokiau skristi
Pro langą bambantį vyriškį?
Aš gal sapnuoju? Kuriam galui,
Sakykite, mane uždaro?

KLOTALDAS. Šauki tu garsiai lyg trimitas.

KLARINAS. Tikėkit – aš ne tas, aš kitas.
Galiu tylėti aš išmukti
Ir tarsi senos dumplės švokšti.

Jį išveda. Pasilieka vienas KLOTALDAS. Įeina karalius BAZILIJAS, apsigobęs apsiaustu

BAZILIJAS. Klotaldai?

KLOTALDAS. Mano pone?

Jūs pats atvykote į bokštą?

BAZILIJAS. Smalsumas vijo į kelionę.

Aš pats žinoti viską trokštu,
Kas atsitiko Sigizmundui
Suprast smalsumas mane gundo.

KLOTALDAS. Pažvelkite – štai ten jis guli,

Kentėt ir vėl vargšelis turi.

BAZILIJAS. Ak, mano vaike, mano varge,
Žvaigždžių prakeiksmo palydėtas,
Pažadinkite jį atsargiai,
Jis opijaus jau nugalėtas.

KLOTALDAS. Jis neramus, sapne klejoja.

BAZILIJAS. Ką mes išgirsim? Eikime prie jojo.

Sigismundas kalba pro miegus

SIGISMUNDAS. Tas princas būna tiktai doras,
Kuris sukyla prieš tironą.
Klotaldas greit negyvas kris,
Ir tėvui bus skirta mirtis.

KLOTALDAS. Mane jis nori nužudyti.

BAZILIJAS. Ir man jis žada žiaurią mirtį.

KLOTALDAS. Jis graso man atimt gyvybę.

BAZILIJAS. Jis rengiasi mane sutrypti.

Sigismundas ir toliau kalba pro miegus

SIGISMUNDAS. Tegul pasaulio aikštės mato,
Kad skirta man valdyti šalį.
Pats pasiimsiu savo dalį,
Pakilęs keršysiu iš karto,
Ranka manoji nedrebės,
Ir savo tėvą nugalės
Įniršęs princas iš tiesų...

Pabunda

Bet vargas man. Kur aš esu?

BAZILIJAS. *Klotaldui*

Nereikia, kad mane matytų.
Žinai, ką dera tau daryti,
O aš klausysiuosi čionai.

Pasišalina

SIGISMUNDAS. Kas atsitiko? O dievai.

Esu sukaustytas vienutėj
Ar vėl grįžau į seną būtį?
Aš savo bokšte – kaip kape.
Ar buvo viskas tik sapne?

KLOTALDAS. *Į šalį*

Dabar turėčiau aš jeiti
Ir šydą paslapties praskleisti.

Sigismundui

Jau busti, mano drauge, metas.

SIGISMUNDAS. Taip, iš tikrųjų, reikia keltis.

KLOTALDAS. O juk dabar tu išmiegojai

Veik visą dieną – ar žinai?
Aš apie arą tau bylojau,
Didingą jo padangių skrydį,
Paskui užsnūdai kaip negyvas.
Ar tu nėkart nepabudai?

SIGIZMUNDAS. Aš ir dabar nepabudau,
Tikrai, Klotaldai, suprantu,
Kad sapną vis tebematau,
Nors man kitaip sakytum tu.
Ir buvo tikra, tau sakau,
Tai, ką sapnuodamas regėjau.
Vadinas, tai, ką čia matau,
Yra tik sapnas, tiktai vėjai.
Matyt, aš gyvas, kai sapnuoju,
Pabudęs aš gyvent nustoju.

KLOTALDAS. Man apsakyk, ką sapnavai.

SIGIZMUNDAS. Gal iš tikrųjų sapnas tai.

Tačiau manau, kad iš tikrųjų
Nutiko tai, ką aš regėjau.
Aš pabudau – tuomet gulėjau
Pataluose šilkų brangiųjų,
Kuris atrodė toks spalvingas –
Lyg iš gyvų gėlių nupintas
Pavasario lengvųjų rankų.
O man į kojas žmonės lenkės.
Princu mane visi vadino,
Man patarnavo ir vaišino,
Didžiūnai uoliai pataikavo,
Aplinkui šoko ir dainavo.
O tu, Klotaldai, pasakei,
Koksai likimas man bus skirtas
Ir kad atėjo tie laikai,
Kad jau esu šalies šios princas.

KLOTALDAS. Turėjai tad apdovanoti?

SIGIZMUNDAS. Na, ne. Tave kaip išdaviką

Norėjau aš labai supykęs
Bent porą kart tikrai nudobti.

KLOTALDAS. Ar man buvai toksai žiaurus?

SIGIZMUNDAS. Buvau valdovas aš visų

Ir keršyti visiems norėjau,
Tik vieną moterį mylėjau.
Manau, kad buvo tai tikrovė –
Širdis mylėti nesiliovė.

Karalius išeina

KLOTALDAS. *Į šalį*

Karalius neramus išėjo,
Išklausęs princo šiuos žodžius.

Sigizmundui

Tu pameni, juk mes kalbėjom
Apie erelio išdidžius
Padangių žygius. Tau užmigus
Sapnai aplankė apie galią.
Bet ir sapnuojantis juk gali
Pagerbti tą, kurs jį augino.

Juk atlygis vis vien suranda
Net už sapnuotą gerą darbą.

Išaina

SIGIZMUNDAS. Tikra tiesa, tad nuraminkim

Pabaisą tą laukinę plėšrią.
Juk gal mes esame užmigę
Ir gal sapne tik matom tiesą.
Pasaulis šitaip sutvarkytas,
Kad mes sapnuojam, jog gyvenam,
Kol vienąkart ateina rytas,
Kuris mums pabudimą lemia.
Valdovas susapnuoja sostą
Ir pats save apgaudinėja,
Kai valdiniamis nurodinėja
Didingais ir valdingais mostais.
Visa garbė, kuri jam tenka,
Pavirsta plėnim vėjo rankoj,
Štai prislenka niūri lemtis,
Ir jį pažadina mirtis.
Ar kas norėtų būt karalium,
Jeigu mirties atmintų galią?
Sapnuoja turčius, kad turtingas,
Turtai jį verčia būt baimingu.
Sapnuoja vargeta, kad vargsta,
Kad šąla, skursta, rauda, alksta.
Sapnuoja tas, kuriam jau sekas,
Ir tas, kuris to dar tik siekia.
Sapnuoja ir auka, ir įžeidėjas.
Aplink visur, kur pažiūrėjus,
Visi, kas gyvas, vien sapnuoja,
Nors apie tai nė negalvoja.
Ir aš sapnuoju, kad mane
Uždarę laiko šiam urve.
Prieš tai aš kitką sapnavau –
Valdovu Lenkijos buvau.
Juk kas – gyvenimas? Šešėlis,
Iliuzija, apgaulė, šmėkla.
Sapne net iš didžiausio gėrio
Tik trupiniai menki palieka.
Gyvenimas – sapnai spalvoti,
Užmigus mums jie išsapnuoti.

TREČIAS VEIKSMAS

[...]

I KAREIVIS. Didysis prince Sigizmundai,
Nulinksta vėliavos prie tavo kojų,

Mes tikime tavim ir šiandien skelbiam –
Mes norime, kad būtum mums valdovas.
Bazilijas, karalius, tavo tėvas,
Bijojo kitados, kad žvaigždės lėmė
Jam būti tavo, prince, nugalėtam.
Todėl įkalino tave, kalėjime uždarė –
Ir sostą, tau priklausantį, jis nori
Astolfui atiduoti, Moskovijos
Valdovui. Štai dėl to karalius
Dvariškius sukvietė visus, o liaudis,
Pažinusi karalių tikrąjį, nenori,
Kad svetimšalis ją dabar valdytų,
Kad įsikurtų tavo soste svetimasis.
Paniekinę likimo pirštą žmonės,
Ištroškę laisvės lyg gaivaus šaltinio,
Tavęs įkalinto visur ieškojo,
Tave iš urvo troško išvaduoti,
Kad tu paliktum savo niūrią celą,
Kad atsiimtum skeptrą ir karūną
Iš per ilgai mus valdžiusio tirono.
Išeiki, prince, už šio bokšto sienų
Tavęs gausi kariuomenė jau laukia,
Joje yra plėšikų ir varguolių,
Jie šaukia: „Laisvės mes visi ištroškom“,
Tavęs jie laukia, tu girdi tą šauksmą.

Už scenos girdisi balsai: „Tegyvuoja Sigizmundas, tegyvuoja!“

SIGIZMUNDAS. Dangau, kas vyksta čia, kas man nutiko,

Tu nori vėl, kad aš sapnuočiau šlovę,
Kurią užmuš negailestingas laikas?
Tu, Dieve, nori, kad ir vėl matyčiau
Šešėlių apgobtą ir šmėklų užžavėtą
Didybės spindesį, garbės vilionę,
Kurią ryt išblaškys laukinis vėjas?
Nejau tu nori, kad ir vėl aš liesčiau
Šešėlių šydą, eičiau į pavojų,
Kurio žmogaus galia įveikti nejstengia,
Nors nuolat stengiasi pakilti ir įveikti?
Bet taip negali būti, taip nebus,
Aš nepaklusu vėl savam likimui.
Juk spėjau per tą laiką sužinoti,
Kad šis gyvenimas yra tik sapnas.
Tad dinkite, šešėliai, pasitraukit,
Tiktai jausmai apmirę jus bemato
Kaip kūnus ir balsus, o juk iš tikro
Neturite nei kūnų, nei balsų.
Nereikia man didybės apgaulingos,
Nenoriu ir šlovės, kurios nevertas,
Nereikia man iliuzijų, apgaulės,
Kuri net nuo švelniausio vėjo dvelksmo
Ištirpsta, tarsi rūkas išsisklaido –

Taip, kaip migdolas, žydintis vėlai,
Pažadina rausvuosius savo žiedus,
Nelyg nerūpestingas paauglys,
Štai vėjui vos padvelkus jie užgęsta,
Nudžiūsta, byra žemėn, krinta
Rausvi jų vaiskūs drabužėliai,
Pradingsta jų skaistumas ir spalva.
Aš jus pažįstu, jus gerai pažįstu,
Žinau gerai, kad visa tai, kas vyksta,
Yra lyg sapnas, mano jau regėtas.
Apgaut manęs jau nebegali niekas,
Žinau gerai, gyvenimas – tai sapnas.

II KAREIVIS. Jei tu manai, kad mes tiktai apgaulė,
Pakilk greičiau į šitą aukštą kalną,
Atmerk akis, dairykis ir matyki –
Štai žmonės, jie tavęs išeinant laukia,
Jie nori tau vienam tiktai paklusti.

SIGIZMUNDAS. Aš vienąkart jau visa tai regėjau.
Taip aiškiai kaip dabar kad tai regiu,
Ir nors mačiau tuomet aš viską skaidriai,
Žinau, tai buvo sapno vien žaismė.

II KAREIVIS. Dangus mus perspėja, kad laukia žygiai
Didingi, pone, štai todėl, matyt,
Jūs ateitį tuomet sapne regėjot
Ir buvot perspėtas, kad šitaip bus.

SIGIZMUNDAS. Neklysti tu, tai buvo pranašystė,
Sakykim, jog tikiu, kad tai tiesa.
Gyvenimas atrodo šitoks trumpas,
Sapnuokime tad, siela, susapnuokim
Iš naujo viską. Betgi turime sapnuot
Be galo atsargiai ir išmoningai,
Kad kitąkart mums tektų atsibusti
Kitu, daug kartų geresniu metu.
Mes pasistenkim būti išmintingi,
Ir niekada neteks mums nusivilti,
Juk gali iš nelaimės juoktis tas,
Kuris išklausė gero patarimo.
Apdairūs būkim, numatykim viską,
Žinokime, kad valdžią gaunam
Tik laikinai, tik skolinamės ją,
Tad drąsiai galim ją susigrąžinti.
Kariai, už viską jums dabar dėkoju,
Jūs buvot man ištikimi ir tikit,
Kad išvaduoti jus visus galėsiu
Iš priespaudos, iš svetimų vergijos.
Tad griebkite ginklus, tuojau regėsit,
Kaip jus, kariai, į nuožmią kovą vesiu.
Aš ketinu sukilt prieš savo tėvą,
Ginklu susigrąžint, kas man priklauso,
Dangus padės man šitai padaryti –

Prie savo kojų tėvą aš regėsiu.

J šalį

Jei tik anksčiau neteks man atsibusti.

Bet išmintingas nekalba žmogus

Apie kol kas nepadarytus darbus.

VISI. Tegul gyvuoja Sigizmundas, tegyvuoja.

Jeina KLOTALDAS

KLOTALDAS. Kas daros čia, koks triukšmas, o dangau?

SIGIZMUNDAS. Klotaldai?

KLOTALDAS. Pone?

J šalį

Rodos, man

Teks šiuokart princo įniršį pakelti.

KLARINAS. *J šalį*

Ko gero, nulėks Klotaldas nuo uolos.

KLOTALDAS. Krentu, valdove, aš prie tavo kojų,

Žinau, kad teks numirti man dabar.

SIGIZMUNDAS. Pakilk, pakilk, senoli, nuo grindų,

Nes tu esi žvaigždė, mane tu veski,

Kad aš tikrai žinočiau, kur einu.

Juk suprantu – mane tu auginai,

Tad tau esu skolingas amžinai,

Klotaldai, ranką duok.

KLOTALDAS. Ką tu sakai?

SIGIZMUNDAS. Juk aš sapnuoju, ir todėl aš noriu

Sapne daryti gera, nes pritinka

Daryti gera, netgi sapnuose.

KLOTALDAS. Bet jei dabar tu ketini daryti gera,

Jei ryžtas tavo tikras, tai tikiu,

Kad tu neįsižeisi, jeigu aš

Tą patį ką ir tu šiandien darysiu.

Prieš savo tėvą tu ruošies kariauti?

Šiam žygy negaliu aš tau padėti,

Aš negaliu sukilti prieš valdovą.

Regi dabar mane prie savo kojų,

Tad paskubėk mane užmušti.

SIGIZMUNDAS. Niekše.

Tu nedėkingas išdavike. Bet, dangau,

J šalį

Padėk man nuraminti savo aistrą,

Juk aš net nežinau, ar nesapnuoju –

Klotaldai, tavo kilnumu

Galiu tiktai žavėtis, pavydėti.

Keliauk, senoli, tu tarnaut karaliui.

Gal teks mums susitikt kovos lauke –

O jūs, kareiviai, čiupkite ginklus.

KLOTALDAS. Tau nusilenkdamas žemai dėkoju.

Išeina

SIGIZMUNDAS. Fortūna šaukia: „Prince, eik valdyti.“

Nežadinkit manęs, jei aš sapnuoju.
O jei tikrovė tai, neužmigdykit,
Bet nesvarbu – tiesa tai bus ar sapnas,
Žinau tik viena: aš darysiu gera.
Jei tai tikrovė – kad taip pasiliktu,
Jei sapnas, kad neliktume vieni,
Kada lemtis pažadins, lieps mums keltis.

Išeina. Skamba ginklai

Įeina karalius BAZILIJAS ir ASTOLFAS

BAZILIJAS. Astolfai, ar pajėgs kas sulaikyti
Laukinį žirgą, lekiantį pirmyn?
Ir upės srovę aukštupin varyti,
Kada į jūrą skuba ji srauni?
Kas gali sunkų luitą sustabdyti,
Kada jis į bedugnę lekia giliai?
Bet visa tai dar lengva padaryti,
Atrodo, matant liaudį kylant.
Kad minios telkias, skelbia gandas toliuos,
O aidas kalnuose jį pakartoja.
Vieni Astolfo, o kiti tik princo nori,
Ir teisingumas būt svarbus nustoja.
Ir tampa siaubas grynas čia svarbesnis –
Teatre tame kartojas vienas veiksmas.

ASTOLFAS. Valdove, nevalia mums džiaugtis,
Plojimai aidūs turi greit nutilti.
Iš tavo rankų Lenkiją aš gausiu
Ir karalystę šią tikiuos valdyti.
Kol kas ji atsisako man paklusti,
Turiu nusipelnyti šios garbės.
Man metas jau į nuožmią kovą pulti.
Atveskit žirgą, reikia man skubėt.

Išeina

BAZILIJAS. Nuo neišvengiamo pabėgti nepavyksta,
Ir pildosi blogiausios pranašystės,
Jei tai lemtis, nuo jos jau nepabėgsi,
Ir jeigu vengsi, tik arčiau pakviesi.
Tokia tvarka. Taip reikia. Tai baisu.
Kai bėgi nuo lemties, baisus finalas,
Aš saugojaus, tačiau dabar man galas.
Aš viską pats sugrioviau iš tiesų.

Įeina Estrelja

ESTRELJA. Tik tu gali, valdove, sustabdyti
Minias, kurios visur į gatvę plūsta,
Tu privalai dabar tai padaryti,
Kol dar yra viltis, kad jos paklus tau.
Kitaip regėsi – viskas kraujy skęsta,
Ir tvinsta iš visur raudonos bangos,
Nelaimėse nugrimzdęs tavo kraštas,

Jau Lenkijoj košmarai baisūs tvenkias.
Taip, žvelk, pražūna tavo karalystė,
Taip viską siaubia įniršis nuožmusis.
Matyti tai sunku man pasiryžti –
Štai saulė merdi, alpsta vėjo gūsis.
Akmuo kiekvienas antkapiu pavirsta,
Ir kiekviena gėlė – nelyg paminklas,
Kiekvienas namas kapas man atrodo,
Karys kiekvienas jau seniai lavonas.

Įeina KLOTALDAS

KLOTALDAS. Aš pas karalių. Taip džiaugiuos atvykęs.

BAZILIJAS. Sakyk, kas Sigizmundui atsitiko?

KLOTALDAS. Sukilo žmonės – monstras šimtarankis

Iš bokšto princą savąjį ištraukė,
O jis tuomet matydamas, kad sostas
Jam vėl teisėtai gali atitekti,
Į kovą minią paskubėjo telkti
Karališkai didingais savo mostais.

BAZILIJAS. Man žirgą duokite, nes privalau

Aš nugalėti sūnų nedėkingą.
Jei mokslas klydo, teprabyla ginklas.
Karūną reiks apginti pagaliau.

Išeina

ESTRELJA. O aš su tavimi į kovą stosiu

Ir būsiu lyg Belona, karo deivė.
Jai mūsųje prilygti aš tikiuosi –
Matysi, kad galiu aš būt kareivis.

Išeina, skamba ginklai. Įeina ROSAURA, sulaiko KLOTALDĄ

ROSAURA. Tave į kovą tavo ryžtas šaukia,

Nerimsta tau karšta širdis krūtinėj,
Ir išsiilgęs mūsųio laukas laukia
Tavęs – tai mūsųis paskutinis.
Tu juk žinai, kad šičia atvykau
Varge, paklydusi, nuliūdus.
Tik tavyje paguodos aš radau,
Apsaugojo mane tavo kilnumas.
Tuomet man įsakei, kad apsirengčiau
Aš moterim ir rūmuose gyvenčiau,
Tenai turėjau skausmą slėpdama
Astolfo saugotis ir būti tik dama.
Bet jis pamatė vis dėlto mane,
Man tąkart dar pavyko išsisukti,
Tačiau aš negaliu toliau taip būti –
Estrelją šiandakt jis matys sode.
Nuo jo turiu paslėpusi aš raktą
Ir to turėtų mums visai pakakti –
Maldauju, tamsoje tenai nueiki,
Ir tai, ką reikia baigti, šiandakt baiki.
Tenai atkeršysi, ir tau padės dangus,

Už mano garbę, mano baisią skriaudą –
Bajorui nedera pamiršti, kad jam skauda,
Tad paskubėk, šis metas palankus.

KLOTALDAS. Taip, tai tiesa, aš su tavim, Rosaura,

Vos pamačiau, ėmiau tave globoti,
Matydamas, kaip nuskriausta tu raudi,
Norėjau tau aš viską atiduoti.
Norėjau, kad tu moterim atvirstum,
Nes jei Astolfas kartais pamatytų,
Kad jam mintis nekiltų, jog tuomet
Bausmės už savo poelgius jisai išvengs.
Tuomet gerai aš apgalvojau,
Kaip reiks Astolfui spąstus spęsti,
Kad būtų nubaustas nusikaltimas jojo,
Kilnus negali įžeidimų kęsti.
Kad teks jį nužudyti, aš žinojau,
Tai kas – ne mano jis valdovas.
Aš šitaip sau vienatvėje klejojau,
Tikėdamas pakviesti jį į kovą.
Jau ketinau Astolfą nužudyti,
Bet pasirodė tuosyk Sigizmundas,
Ir būtų buvęs mano galas liūdnas,
Jeigu ne tavo įžeidėjo ryžtas –
Mane jisai iš nebūties vadavo,
Sutikdamas žiauresnio pono rūstį.
Aš jam dėkingas už gyvybę savo,
Tad kaip galiu kerštingas būti.
Taip aš blaškausi, kelio nesuradęs –
Tau gyvastį, sakai, ašai daviau,
Iš jo aš pats esu gyvybę gavęs,
Tad keršyt jam nebegaliu daugiau.
Aš nežinau, ką man dabar galvoti,
Ką gelbėti ir kam padėti reikia,
Tave apsaugojęs, dabar turiu globoti,
O jis gyvybę man suteikia.
Aš negaliu nuspręsti, ką daryti,
Mano širdis nesugeba matyti.
Nes aš veikiu, tačiau galiu ir jausti,
O kai jaučiu, ranka nekyla bausti.

ROSAURA. Dabar jau aš paaiškint privalau,

Kaip tau, bajore, elgtis dera –
Juk menka mums atrodo gaut,
O duoti mums atrodo gera.
Jei tu tikrai šią tiesą supranti,
Jam neturėtum būt dėkingas,
Tu būtumei išties niekingas,
Jei imtum tai, ką duoda tau kiti.
Jis sugebėjo viską taip pakeisti,
Kad tau dabar derėtų įsižeisti,
Gal man davei tik tai, ką jis tau davė,

Tačiau esu globotinė aš tavo,
Todėl tu privalai mane apginti –
Suteikti garbingiau nei pasiimti.

KLOTALDAS. Kilnus yra tasai, kurs atiduoda,
Bet imantis privalo būt dėkingas –
Mokėjau tau suteikti aš paguodą,
Bet už gyvybę tebesu skolingas.
Aš noriu ir dosnus būt, ir dėkoti,
Garbinga gauti juk tiek pat kiek duoti.

ROSAURA. Iš tavo rankų aš gavau gyvybę,
Ir tu patsai tuomet man pasakei,
Kad ne gyvenimas yra tatai,
Jeigu jame skriauda vis slypi.
Matai, iš tavo rankų negavau
Aš nieko. Taigi negaliu
Dabar dėkinga būti tau –
Nors ir atrodo, kad dėkot turiu.
Tu nori būt dosnus, sakei,
Tad man gyvybę pagaliau suteik.
Tu privalai atkeršyt už mane,
Tuomet tik būsiu vélei aš gyva.

KLOTALDAS. Įtikinai mane, aš viską padarysiu –
Tave aš vienuolyne išlaikysiu.
Juk tai galbūt geriausia išėitis,
Atpirks skriaudas šventa nauja viltis.
Tiek daug nelaimių aš aplink matau,
Netrokštu, kad jų būtų dar daugiau.
Priimtinas sprendimas šis atrodo,
Tave apsaugau, skolą atiduodu.
Tu pasirink šį kelią, mato Dievas,
Daugiau nepadarytų tavo tėvas.

ROSAURA. Jei tėvas būtum, dar galbūt kentėčiau.
Bet tu nesi.

KLOTALDAS. Ką tu daryt ruošiesi?

ROSAURA. Astolfą nužudysiu.

KLOTALDAS. Esi bedalė – neišdrįsi.

ROSAURA. Drįsiu.

KLOTALDAS. Kas įkvepia tave?

ROSAURA. Garbė.

KLOTALDAS. Astolfas tau yra...

ROSAURA. Garbė svarbiau vis tiek.

KLOTALDAS. Karalius tavo ir Estreljos vyras.

ROSAURA. Jis juo nebus, kol mano kerštas gyvas.

KLOTALDAS. Tai beprotybė.

ROSAURA. Aš pati žinau.

KLOTALDAS. Įveiki ją.

ROSAURA. Ne kartą mėginau.

KLOTALDAS. Bet tu prarasi...

ROSAURA. Tai žinau taip pat.

KLOTALDAS. Gyvenimą ir garbę.

ROSAURA. Na tai kas?
KLOTALDAS. Ko nori tu?
ROSAURA. Mirties.
KLOTALDAS. Tai beprotybė...
ROSAURA. Man vis tiek.
KLOTALDAS. Tai pamišimas.
ROSAURA. Man jau nesvarbu.
KLOTALDAS. Tai kliedesys.
ROSAURA. Atkeršyti turiu.
KLOTALDAS. Tu aistrą savo nuramink išties,
 Užgniaužki pyktį.
ROSAURA. Ne.
KLOTALDAS. Kas tau padės?
ROSAURA. Viena aš visa tai nuveiksiu.
KLOTALDAS. Nėra kitokio vaisto?
ROSAURA. Nėra vaistų.
KLOTALDAS. Tu pagalvok, dar pasistenk nurimti.
ROSAURA. Nedaug yra kelių, jei nori mirti.

Išeina

KLOTALDAS. Palauki, dukra, jei rengiesi mirti,
 Mane kartu turėsi pasiimti.

Išeina

Skamba būgnai, išgyjuoja kareiviai, KLARINAS ir SIGIZMUNDAS, apsigobęs žvėrių kailiais

SIGIZMUNDAS. Triumfas Romos žygdarbiams prilygsta,
 Ji džiaugtųsi, regėdama, kas vyksta –
 Žvėris kariuomenę didžiulę štai rikiuoja,
 Pasaulį visą jis sumindo kojom.
 Bet skrydj sulaikykime, sustokim,
 Ir spindesiui šlovės nepasiduokim.
 Kas bus po to, kai nugalėjęs būsiu,
 Ar kristi vėl turėsiu, kai pabusių?
 Aš lig žvaigždžių siekiu, skaudu bus kristi,
 Mažiau jei trokščiau, gal iškęsčiau viską.

Gaudžia trimitas

KLARINAS. Toli matau aš žirgą, o jisai
 (Atleiski man, kad pasakoju tai)
 Taip primena žemėlapį spalvingą,
 Jo kūnas – žemė, siela jo ugninga,
 Jį putos tarsi jūros bangą puošia
 Ir šnervės pučia orą, ošia.
 Taip kūnas, putos, siela, kvapas
 Savy sujungia keturis elementus.
 Obuolmušis štai skrieja linkui mūs –
 Juo moteris čionai dabar atkako.
SIGIZMUNDAS. Nuo jos šviesos man akys jau apako.
KLARINAS. Matau, Rosaura atkeliavo čia.

Išeina

SIGIZMUNDAS. Dangus ją man ir vėl gražina.

Jeina ROSAURA, apsigobusi apsiaustu, su špaga ir durklu

ROSAURA. Kilnūs Sigizmundai, tu matai,
Kaip sklaidosi aplink šešėliai,
Ir pasirodo švytinti gėlėm antai –
ta planeta įrieda į aušrinės glėbį.
Aukštai pakyla virš kalnų ir jūrų
Ir karūnuota kelia savo galvą.
Ji žeria šviesą. Spindulingom burėm
Šviesieji spinduliai apšviečia kalvą.
Tu šitaip štai pasauliui pasirodai,
Skaisčioji saule Lenkijos visos.
Tikiu aš, moters nelaimingos,
Parpuolusios prie tavo kojų, pagailėsi.
Negali vyras juk kilnus atstumti
Pakliuvusios nelaimėn moteriškės.
Tau tris kartus mane matyti teko,
Ir tris kartus manęs nepažinai,
Nes vis kitaip kas kartą aš atrodžiau.
Pirmiausia tu manei, kad aš esu
Jaunuolis, kai ankštam urve
Mes susitikome ir vienas kitą guodėm.
Tu antrąkart kaip moterį matei mane,
Kada šlovė tau kelią nušvietė,
Kai sapnavai, klejojai, šėlai.
Dabar tu trečiąkart mane regi –
Aš moteris, ginkluota tarsi vyras.
Prašyti noriu tavo užtarimo,
Todėl apie save tau viską pasakysiu.
Mane pagimdė moteris kilni
Moskovijos dvare kadais.
Ji buvo iš tikrųjų nelaiminga,
Tačiau turėjo būt labai graži.
Ji vieną kartą krito į akis
Išdidėliui, kurio aš nepažįstu.
Bet apie kilmę aukštą jo byloja
Man mano kraujas. Juo tikėjo
Manoji motina, lyg būtų dievas,
Lietus auksinis, gulbinas ar jautis,
Danąją suviliojęs, Ledą ir Europą.
Kol kas nedaug dar tau tepasakiau,
Istorijas senąsias prisimini –
Kaip reta buvo motina graži
Ir nelaiminga buvo kaip ir visos.
Ji patikėjo išdaviko pažadais
Ir šiandien dar viena vargus apverkia.
O jis nelyg Enėjas, lyg herojus,
Prieš dingdamas paliko savo špagą,
Jos ašmenis apnuoginsiu vėliau.
Jis suviliojo ją ir iškeliavo –
O santuoka, esi nusikaltimas.

Į ją gimiau aš panaši visai,
Tiesiog portretas motinos savos,
Gal grožiu ne, bet likimu tikrai.
Paveldėjau aš savo motinos nelaimės,
Ėjau tokiu pačiu keliu kaip ji.
Galiu išduoti vardą to žmogaus,
Kuris man garbę nuplėšė –
Astolfas tai, bet tariant vardą,
Širdis krauju man apsilieja.
Astolfas buvo nedėkingas tiek –
Kai meilė baigias, dingsta atminimai, –
Kad štai dabar į Lenkiją atvyko,
Tikėdamasis vest Estrelją.
Galėjo būti ji sutaikanti žvaigždė,
Bet lemta buvo jai kitus išskirti.
Likau aš įžeista ir išjuokta,
Pamišusi, liūdna, sutrikus,
Paklydusi skausmų Babilone.
Lyg nebylė slėpiau aš savo skausmą,
Kol vieną kartą motina mane
Prakalbino vienumoje, iškart
Tuomet aš jai visus jausmus išliejau.
Nesidrovėjau nieko jai sakyt –
Taip nusidėjėlis, suradęs pašnekovą
Padaro savo bendrininku jį,
Iškart lengviau kentėti pasidaro.
Ir motina, išgirdus mano skundą,
Paguost norėjo sielvartu savu –
Teisėjas, kuris buvo nusikaltęs,
Kaltes kitiems dažnai lengviau atleidžia –
O mano motinai tuomet atrodė,
Kad bus geriausia, jei aš sekčiau jį,
Priversčiau garbės skolą apmokėti.
Bet patogiau keliauti tapus vyru –
Aš persirengus, špagą prisijuosus
Kelionėn leidaus. Jau dabar galiu
Atskleisti šio ginklo paslaptį.
Man motina lydėdama pasakė:
Pasitikėk šių ašmenų ženklais,
Į Lenkiją keliauk ir pasistenki,
Kad pamatytų ją kilniausi žmonės,
Tarp jų tikrai tas vienas atsiras,
Kuris tave paguos, tave globos.
Į Lenkiją atkeliavau galiausiai,
Ir žirgas pasibaidė kalnuose,
Tuomet prie tavo urvo nusileidau,
Ir ten mane išvydęs nustebai.
Turėjau mirti, bet išgelbėjo Klotaldas,
Karalius man gyvybę dovanėjo.
Klotaldas, sužinojęs, kas esu,

Mane įtikino, kad apsirengčiau
Pritinkantį drabužį ir tarnaučiau
Estreljai, o kartu kad pasistengčiau
Jos ryšį su Astolfu suardyti.
Tuomet ir vėl tu sutikai mane
Sumišusią, atrodžiau tau matyta.
Klotaldas, įsitikinęs, kad dera
Astolfui ir Estreljai susituokti,
Pamiršęs garbę, pataria jis man,
Kad keršto aš visai atsisakyčiau.
Matydama, kad tu, narsusis prince,
Į kovą nuožmią šiandien pakilai
Išgriauti šio kalėjimo sienas,
Matydama, kad, Sigizmundai,
Esi nelyg žvėris ir kaip uola,
Prieš tėvą pakilai ir prieš tėvynę.
Padėti tau, o prince, atskubėjau,
Suderinusi puošmenas ir šarvą,
Sujungdama su šaltu plienu šilką.
Pirmyn į kovą, turime abu
Šią santuoką skubiausiai suardyti,
Negali vesti tas, kurs buvo mano vyru,
O tau taip pat du sostai svetimi,
Jei bus kartu, galės rimtai pakenkti.
Kaip moteris prašau apginti garbę,
O kaip karys padėti noriu tau.
Ir jei manim kaip moterim žavėtums,
Apginti garbę savąją mokėsiu,
Kovodama viena dėl savo meilės
Aš sugebėsiu būt tvirta, kartu švelni.

SIGIZMUNDAS. / *šali*

Dangau, neįau aš vis sapnuoju?
Kas daros atminčiai manai?
Negali būti, kad sapne sutilptų
Tiek daug dalykų įvairiausių.
Padėk man, Dieve, visa tai suprasti,
Pagelbėk negalvoti apie nieką.
Už ką nusipelniau tokios bausmės?
Jei sapnavau anksčiau, kad aš valdovas,
Iš kur ji žino, ką aš sapnavau?
Vadinasi, tikrovė buvo tai, ne sapnas.
O jeigu tai tiesa, tai vėl nesuprantu,
Kuo nuo tikrovės skirias mano sapnas.
Šlovė karalių panaši išties
Į sapną, tiesą laikome melu
Ir patikim klaidinančia apgaule.
Ir melo, ir tiesos atskirt nejmanu,
Ir nežinai, ar tikra, ką lieti,
Ir kopija tokia begal tiksli,
Kad nežinai – gal tai originalas?

Didybė dingsta tarp pilkų šešėlių,
Mokėkim tad akimirkos laikytis,
Galbūt jinai – vienintelė tikrovė,
Kuri skirta mums, kai nebesapnuojam.
Rosaura mano valioj atsidūrė,
Jos grožis lyg pagundos apžavai,
Tad gal naudotis dera tokia proga.
Sugriauna meilė užtvaras, kurias
Garbė pastato – štai jinai prie kojų.
Tai sapnas, tad sapnuokime, ką norim,
Vis vien pabudus viskas subyrės.
Bet jeigu sapnas tai, tuomet – tuštybė.
O dėl tuštybės nedera prarast garbės.
O jeigu buvo tai visai ne sapnas?
Didingus žygius piešia atmintis,
Bet viską greit sugriauš nusiųlimas,
Ir vėjo dvelksmas plėnis išblaškys.
Galvokim apie tai, kas nesibaigia,
Nes amžinybėje šlovė tikroji laukia.
Rosaura įžeista atėjo pas mane,
Tad garbę jai turiu aš sugrąžinti,
O sau turiu grąžinti aš karūną.

Kariams

Tad prie ginklų, į mūsų stosim šiandien,
Nespės šviesa auksinė dingti bangose.
ROSAURA. Jau, Sigizmundai, išeini? Nerūpi
Tau mano skausmas nė trupučio.
Nejau manęs tu taip ir neužstosi,
Nejau net nepažvelgsi į mane?
SIGIZMUNDAS. Rosaura, būna gailestis žiaurus,
Todėl su tavimi aš nekalbėsiu,
Tegul nutyla žodžiai, o darbai
Tegul dabar prabyla iškalbingi.
Aš stengsiuos nežiūrėti į tave,
Nes grožis užgožia įsakymą garbės.
ROSAURA. Ką tu sakai? Kaip man suprasti tai?
Tiek paslapčių painioj tavo kalboj.

Jeina KLARINAS

KLARINAS. Ar, ponija, aš galiu tave matyti?
ROSAURA. Klarinai, kurgi tu buvai?
KLARINAS. Buvau tamsiam aš bokšte uždarytas,
Aplošti mirtį vis bandžiau tenai.
Ir jos eilė kortas buvo dalyti.
Ji išmetė figūrą ir maniau,
Kad pralošiau aš savąją gyvybę,
Bet švietalą tuomet staiga radau.
ROSAURA. Kodėl?
KLARINAS. Aš paslaptį žinau,
Kas tu esi. Klotaldas pagaliau...

Dunda būgnai

Iš kur tas garsas? Kas gi tai?

ROSAURA. Aš nežinau. Klarinai, ką matai?

KLARINAS. Štai iš karališkos įtvirtintos pilies

Kariai žygiuoja Sigizmundą nugalėt.

ROSAURA. Manęs nėra greta, aš čia esu.

Koksai žiaurus pasaulis ir baisus.

Išeina. Už scenos girdėti šūksniai

VIENI. Karalius amžinai tegul gyvuoja!

KITI. Už savo laisvę mūsųje kovojam!

KLARINAS. Tegul gyvuoja laisvė ir karalius,

Lai jie abu gyvena amžinai.

O man jau metas paėjēt į šalį,

Man nepatinka kruvini karai.

Aš tyliai gal geriau pradingsiu,

Ir nuošaliam kamputy atsisėdęs

Nerono vaidmenį vaidinsiu –

Jam niekas iš tikrųjų nerūpėjo.

Kodėl gi aš turiu kažko kankintis,

Ten pasislėpsiu, kur gerai matyti.

Saugu čia, nieks manęs neras.

Ir mirčiai aš atkišiu dvi špygas.

Slepiasi

Dunda būgnai, girdisi ginklų, žvangesys, įeina karalius BAZILIJAS, KLOTALDAS IR ASTOLFAS. Jie bėga

BAZILIJAS. Karalius žlugęs, nugalėtas tėvas.

KLOTALDAS. Kariuomenė pakrikusi, ji bėga.

ASTOLFAS. Taip, išdavikai, rodos, nugalėjo.

BAZILIJAS. Tokiam kare teismus yra laimėjęs,

O išdavikais tampa nugalėti.

Žiaurus sūnus, klastingasis tironas,

Dabar bus šios šalies valdovas.

Tad bėkime, Klotaldai, bėkim.

Už scenos girdisi šūvis, KLARINAS krenta sužeistas

KLARINAS. Padėk man, Dieve.

ASTOLFAS. Kas nutiko?

Žiūrėkit — nelaimingas štai karys,

Prie mūsų kojų lyg negyvas krito,

Krauju pasruvęs visas jis.

KLARINAS. Aš vargšas nelaimingas tenorėjau,

Pabėgti nuo mirties, bet ją radau.

Mirtis visas slaptavietes apėjus

Surado tą, kurioj slėpiaus.

Nuo jos pabėgti niekam nepavyksta,

O tas, kurs bėga, pirmas ją sutinka.

Skubėkit tad atgal į mūsų lauką,

Tenai, kur kraujas liejas, ginklai žvanga,

Matyt, saugiau nei slėptis kalnuose.

Likimo neišvengsi – tai tiesa.

Mirties išvengti stengtis – jūsų valioj,

Bet valandą mirties tik Viešpats lemia.

Dingsta už scenos

BAZILIJAS. Žinokime, kad mirsim. Tai – iš Dievo.

Kokie akli mes buvome anksčiau.

Štai šis lavonas moko ir byloja,

Jo žaizdos šaukia kruvina kalba,

Kad viliasi tuščiai žmogus apgauti lemtį.

Aš stengiausi apsaugoti tėvynę

Ir pats nuskandinau ją kraujo jūroj.

KLOTALDAS. Likimas, pone, žino, tai tiesa,

Kiekvieną taką tarp aukštų uolų,

Tačiau krikščionims nedera sakyti,

Kad nuosprendis likimo galutinis.

Likimą sugebės įveikti išmintingas,

Kentėti teks, bet jį įveikti stenkis.

ASTOLFAS. Klotaldas, pone, kalba kaip išminčius,

O manyje prabyla karštas kraujas,

Štai žirgas, greitas tarsi vėjo dvelksmas,

Skubėk, o aš juos šičia sulaikysiu.

BAZILIJAS. Jei Dievas lėmė mirtį pasitikti,

Ją pasitiksiu atvirom akim.

Skamba ginklai. Įeina SIGIZMUNDAS ir jo KARIAI

KARIAI. Karalius slapstos čia kažkur, kalnuos.

SIGIZMUNDAS. Suraskit jį. Kiekvieną apžiūrėkit

Medį, patikrinkit kiekvieną krūmą.

KLOTALDAS. Skubėkit, pone.

BAZILIJAS. Kur dabar skubėt?

ASTOLFAS. Ko tikitės?

BAZILIJAS. Astolfai, pasitrauki.

KLOTALDAS. Ką darote?

BAZILIJAS. Klotaldai, trokštu

Baigti.

Sigizmundui

Jei tu manęs ieškojai,

Klaupiasi

Esu prie tavo kojų, Sigizmundai,

Lai sidabrinės garbanos papuošia

Papėdę tavo sosto, prince.

Sumindyki mane ir sunaikink,

Sutryпки mano garbę, nužudyk,

Atkeršyk man, įkalink, uždaryki.

Aš šitaip stengiaus bėgti nuo likimo,

Bet metas jam atėjo pasiduot.

SIGIZMUNDAS. Jūs matėt daugel, Lenkijos didikai,

Dabar klausykit, kalba jūsų princas.

Dangaus lemtis žydrajame skliaute

Raidėm auksinėm esti paskelbta –

Dangus mums nemeluoja, neapgauna,

Meluoja tas, kurs jį apgauti bando,
Žvaigždynų raštą blogiui panaudoja.
Apgauti bandė lemtį mano tėvas
Ir pavertė mane tikru žvėrim.
Jei aš – kilmingas – būčiau gimęs silpnas,
Užtekę būt vien auklėjimo tokio,
Kad tapčiau žvėrimi, pamiršęs kilmę.
Jei žmogui pasakytų – šis žvėris
Atėjus metui nužudys tave,
Nejau tuomet skubėtų jį pažadint?
Jei tartų kas – šita špaga,
Kurią dabar turi tu prie juosmens,
Mirties tavosios taps priežastimi,
Tu ją vargu ar iš makštų ištrauktum.
Jei pranašautų – mirsi vandeny
Ir tavo kapas bus banga sidabro,
Kažin ar plauktų tas žmogus į jūrą,
Kur vėjas griauna krištolo uolas.
O mano tėvui būtent taip nutiko –
Kaip tam, kuris pažadina pabaisą,
Ir išitraukia mirtinąją špagą,
Ir jūron plaukia, nors ir mirs joje.
Miegojo mano įniršio žvėris,
Ir šėlsmo plienas makštyje ilsėjos,
Nešėlo ir aistrų gūsingi vėjai.
Likimo neapgausi netiesa,
Jinai tik dar labiau pakursto liepsną.
Ir jeigu kas sukyla prieš likimą,
Turėtų būti ypač apdairus,
Jis saugosi nelaimei neatėjus,
Iš anksto bėdą stengias numatyt.
Bet tik tuomet gali įveikti lemtį,
Kai Dievas leidžia žmogui ją įveikti.
Tegul pamokys mus šis pavyzdys,
Šį siaubą visada mes prisiminkim.
Likimas šitaip lėmė, kad matyčiau
Prie savo kojų kritusį karalių,
Toks buvo skelbtas nuosprendis dangaus,
Ir mano tėvas jo įveikti negalėjo.
Ar aš, kurio nepuošia žilas plaukas,
Galėsiu jį įveikt?

Karaliui

Pakilk, karaliau,
Ištieski savo ranką, nes dangus
Jau tau parodė, kad siaubingai klydai,
Kai nuosprendį tikėjaisi pakeist.
Aš savo galvą prieš tave lenkiu,
Sprendimo laukiu aš prie tavo kojų.
BAZILIJAS. Sūnau, elgiesi tu kilniai išties,
Aš antrąkart tampa tavoju tėvu,

Tu tikras princas, tau visa šlovė
Priklauso. Sigizmundai, nugalėjai.
Telydi visuomet šlovė tave.

VISI. Tegul gyvuoja princas, tegyvuoja!
SIGIZMUNDAS. Tikiuos, kad laukia pergalės manęs,

Pati iš jų didžiausia – nugalėt save.
Tegul Astolfas ranką duos Rosaurai.
Jis žino, kad pridera skolas gražinti.

ASTOLFAS. Tiesa, aš jai esu skolingas,
Bet ji kilmės nežino savo.
Man būtų negarbinga iš tiesų
Su moterim bekilme susituokti.

KLOTALDAS. Sustok, Astolfai, nebetark nė žodžio.
Kilme Rosaura tau nenusileidžia,
Aš ginsiu garbę jos špaga –
Dukra ji mano, turi to pakakti.

ATOLFAS. Ką tu?

KLOTALDAS. Atskleisti nenorėjau,
Aš paslapties, kol jos nepamatysiu
Garbingai ištekėjusios už vyro.
Istorija ilga, bet mano ji dukra.

ASTOLFAS. Jei taip, aš išlaikysiu žodį.

SIGIZMUNDAS. Estreljos nepalikime liūdėti.
Prarado ji garbingą, garsų prinčą.
Bet aš patsai už vyro ją išleisiu,
Jaunikis neturėtų būt prastesnis –
Aš prie visų prašau Estreljos rankos.

ESTRELJA. Ir man galiausiai laimė šypsos.

SIGIZMUNDAS. Klotaldas mano tėvui visada
Ištikimai tarnavo. Jam dėkoju.
Gali prašyt, Klotaldai, ko tik nori.

I KAREIVIS. Apdovanoji tuos, kurie ne tau tarnavo,
Už tai, kad aš tave iš bokšto vadavau,
Tu man turėtum dosniai atsilyginti.

SIGIZMUNDAS. Taip ir bus. Keliauk į bokštą.
Iš jo nebeišeisi niekada,
Sargai tave ten užrakintą saugos,
Nereikia karalystei išdavikų.

BAZILIJAS. Sprendimai tavo stebina visus.

ASTOLFAS. Visai kitoks atrodo šiandien princas.

ROSAURA. Valdovas išmintingas ir teisingas.

SIGIZMUNDAS. Kam stebitės? Kodėl jūs nerimaujat?

Mane gyventi mokė sapnas,
Ir aš dar ir dabar bijau pabusti,
Ir vėl save urve ankštam regėti.
Kad taip nebūtų – aš ramiai sapnuosiu
Nes sužinojau tiesą pagaliau –
Žmogaus visi darbai tėra tik sapnas,
Ir taip kaip sapnas jie pradingsta,
Todėl aš noriu visą išnaudoti

Tą laiką, kurs sapne man skirtas.
Atleisti meldžiam, jeigu kur suklydom,
Kilnus žmogus tikrai atleisti moka.

Iš ispanų kalbos vertė Aurelijus Katkevičius